

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

Филозофски факултет

Институт за социологија

**Влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура: вредности, норми и
формирање идентитет**

Магистерски труд

Ментор:

Проф. д-р Антоанела Петковска

Изработила:

Теона Неловска

Скопје, 2025

Содржина:

Предговор	3
Вовед	7
ГЛАВА I	24
1. КУЛТУРА	24
2. МЛАДИНСКА КУЛТУРА	36
3. СОЦИЈАЛНИ МЕДИУМИ	41
4. ВРЕДНОСТИ	54
5. НОРМИ	61
6. ФОРМИРАЊЕ ИДЕНТИТЕТ	66
ГЛАВА II	72
1. КУЛТУРНО МОДЕЛИРАЊЕ	Error! Bookmark not defined.
2. СТАВОВИ ЗА ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВРЗ: МЛАДИНСКАТА КУЛТУРА, ВРЕДНОСТИ, НОРМИ И ФОРМИРАЊЕ НА ИДЕНТИТЕТ	77
3. КУЛТУРНИ КОНЦЕПЦИИ	82
ГЛАВА III	88
1. КОНСТРУКЦИЈА: Формирање на идентитет, норми и вредности	88
2. ДЕКОНСТРУКЦИЈА: Предизвикување, преиспитување и рушење на нормите и идентитетите	90
1. Како социјалните медиуми влијаат врз развојот на младинскиот идентитет и каква улога играат платформите, како: Instagram, TikTok и YouTube во обликувањето на нивниот концепт за себе?	94
2. На кој начин нормите, трендовите и „влијателите“ на социјалните мрежи ги обликуваат младинските вредности поврзани со: убавината, успехот и социјалните односи?	96
3. Кои се импликациите за менталното здравје од употребата на социјалните медиуми за младите и како платформите на социјалните медиуми влијаат на нивната: емоционална благосостојба, самоверба и чувство за заедница?	98
ЗАКЛУЧОК	101
БИБЛИОГРАФИЈА	106

Предговор

Изборот на темата за магистерска теза: „Влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура: вредности, норми и формирање идентитет“ е заради големото влијание коешто денес го имаат социјалните медиуми врз животите на младите. Мотивирана сум да ја истражувам темата за: социјалните медиуми, нормите, вредностите и нивното влијание врз културата на младите од социолошка перспектива, бидејќи социјалните медиуми станаа доминантен агент за социјализирање, длабоко влијаејќи врз пренесувањето на културните норми и вредности меѓу младите. Со испитување на овој феномен, имам за цел да разберам како дигиталните платформи го преобликуваат формирањето на идентитетот, интеракциите меѓу врсниците и вредносните системи и што значи тоа за пошироките модели на социјално однесување и културните промени. Платформите за социјални медиуми се составен дел од тоа како младите: комуницираат, се изразуваат и се движат во нивниот социјален свет. Бидејќи технологијата продолжува да се развива брзо, важно е да се разбере како овие платформи ги обликуваат: вредностите, нормите и идентитетите на помладата генерација. Младинската култура постојано се развива, а социјалните медиуми станаа главна сила во поттикнувањето на оваа промена. Нудат простор за формирање на нови норми и се конструираат индивидуални и колективни идентитети. Оваа тема особено е релевантна бидејќи навлегува во начините на кои платформите на социјалните медиуми влијаат на: перцепциите за самопочитта, социјалните интеракции и како младите луѓе се ангажираат со општествените вредности. Разбирањето на оваа динамика е од клучно значење не само за академски цели, туку и за: родителите, воспитувачите и креаторите на политики, бидејќи тие работат на поддршка на здравиот развој во денешното дигитално доба. Покрај

тоа, оваа тема го поттикна мојот интерес бидејќи социјалните медиуми често се критикувани за нивните негативни влијанија, како што се промовирање на нереални стандарди за убавина или придонесување за проблеми со менталното здравје. Сепак, има и позитивни аспекти, како што е обезбедување платформа за социјален активизам или самоизразување. Со испитување на целосниот опсег на влијанието на социјалните медиуми, се надевам дека ќе ги нагласам и нивните потенцијални штети и придобивки, нудејќи поурамнотежена перспектива за тоа како тие денес ја обликуваат младинската култура. Оваа тема е важна затоа што социјалните медиуми непобитно и продорно влијаат на животите на младите луѓе, обликувајќи како тие комуницираат едни со други, го формираат нивниот идентитет и го перципираат светот околу нив. Дигиталниот свет сега е составен дел од младинската култура и разбирањето на неговото влијание врз: вредностите, нормите и формирањето на идентитетот и е од клучно значење од неколку причини. Прво, социјалните медиуми играат значајна улога во тоа како младите развиваат чувство за себе и како тие се движат во нивните односи со другите. Обезбедува платформа за самоизразување, но претставува и предизвици, како што се: притисокот од врсниците, споредбата и влијанието на онлајн личностите. Како резултат на тоа, начинот на кој младите се дефинираат себеси, нивните вредности и нивните општествени норми сè повеќе се под влијание на онлајн трендовите и виралните содржини. Второ, социјалните медиуми можат да влијаат врз развојот на критичните животни вештини, како што се: комуникацијата, емпатијата и самодовербата. На пример, постојаното изложување на идеализирани претстави на другите може да придонесе за чувство на несоодветност или анксиозност. Од друга страна, социјалните медиуми можат да обезбедат и можности за: поврзување, учење и раст, особено за маргинализираните или недоволно застапените

групи. И на крај, разбирањето на влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура е важно за: воспитувачите, родителите и креаторите на политиките. Истражувајќи ја оваа тема, може да се увиди како да се поддржат младите луѓе во здрава и одговорна навигација низ дигиталните простори, осигурувајќи се дека поседуваат вештини за донесување информирани одлуки за нивното онлајн присуство и интеракции. Во дигиталниот пејзаж кој брзо се менува, оваа тема обезбедува суштински објектив преку кој се испитуваат предизвиците и можностите што доаѓаат со пресекот на: технологијата, културата и развојот на младите. Преку оваа тема научив колку длабоко социјалните медиуми влијаат врз начинот на кој младите го развиваат нивното чувство за: идентитет, вредности и општествени норми. Добив подобро разбирање за двојната природа на социјалните медиуми – може да понудат можности за поврзување, самоизразување и активизам, исто така имаат потенцијал да придонесат за штетните ефекти, како што се: проблеми со менталното здравје, загриженоста за сликата на телото и притисокот да се усогласат со нереалните стандарди. Осознав и дека социјалните медиуми не се монолитен ентитет, туку имаат различни влијанија во зависност од: платформата, содржината што се троши и индивидуалниот корисник. Младинската култура е обликувана од мешавина на глобални трендови и локализирани влијанија, што значи дека социјалните медиуми играат сложена улога во тоа како младите луѓе формираат односи, комуницираат со своите врстници и се занимаваат со пошироки социјални прашања. Дополнително, оваа тема ја истакна важноста од разбирање на психолошките и емоционалните ефекти на социјалните медиуми врз младите. Сфатив колку е клучно родителите, воспитувачите, па дури и самите млади да развијат балансиран и критички пристап кон користењето на социјалните мрежи. Темата, исто така, ме натера да размислувам за важноста од создавање дигитални

простори кои промовираат здрава интеракција и самосвест, наместо едноставно да овековечуваат површни идеали. На крајот на краиштата, преку оваа тема, научив дека социјалните медиуми се и моќна алатка и потенцијален предизвик за денешната младина, и дека разбирањето на нивното влијание е клучно за да им се помогне на младите луѓе да навираат во нивниот дигитален и социјален свет што се развива.

Вовед

Во оваа тема: „Влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура: вредности, норми и формирање идентитет“, акцентот е ставен на разбирањето како социјалните медиуми го обликуваат развојот на младинскиот самоконцепт, нивните социјални интеракции и нивните перцепции за општествените очекувања.

Поточно, се фокусира на:

- 1) Формирање идентитет:¹ Темата истражува како платформите на социјалните медиуми им обезбедуваат на младите алатки за конструирање, изразување, а понекогаш и менување на нивните лични идентитети. Испитува како се курираат дигиталните личности, притисокот да се усогласат со онлајн стандардите и влијанието на онлајн повратните информации (лајкови, коментари, следбеници) врз самодовербата на младите луѓе и чувството за припадност.
- 2) Вредности и верувања: Улогата на социјалните медиуми во обликувањето на вредностите и верувањата на младите е централна за оваа тема. Разгледува како: онлајн заедниците, „влијателите“ и виралните содржини можат да влијаат на моралниот и етичкиот поглед на младите, често создавајќи спој на лични и колективни вредности обликувани од дигитални интеракции и трендови.
- 3) Социјални норми и очекувања: Социјалните медиуми играат значајна улога во воспоставувањето на нови општествени норми, особено кај младите. Темата испитува како одредени однесувања или појави се нормализираат преку трендовите на социјалните медиуми, како што се: стандардите за слика на телото, маркерите за

¹ Anderson, S. M. (n.d.). *The role of social media in shaping youth identity. Journal of Youth Studies*, 15(3), 325-341.

успех и стилите на комуникација. Исто така, се дискутира за тоа како овие норми може да се разликуваат низ платформи и култури, што влијае на тоа како младите луѓе се движат во нивните општествени животи и онлајн и офлајн.

- 4) Социјална интеракција и влијание од врсниците:² Темата нагласува како младите се поврзуваат едни со други преку социјалните медиуми, со акцент на: влијанието на врсниците, формирањето на онлајн заедници и улогата на социјалната валидација. Ги истакнува и позитивните аспекти, како што се мрежите за поддршка, и негативните аспекти, како сајбер малтретирањето или исклучувањето.

Севкупно, акцентот е ставен на разбирањето на сложените и повеќеслојните начини на кои социјалните медиуми служат како средство за младите да се движат низ пејзажот на: идентитетот, културата и општествените вредности кои постојано се развиваат. Ова истражување го испитува големото влијание на социјалните медиуми врз младинската култура, фокусирајќи се на тоа како дигиталните платформи ги обликуваат: вредностите, нормите и формирањето идентитет кај адолесцентите и младите возрасни лица.³ Бидејќи социјалните медиуми стануваат составен дел од секојдневниот живот, тие служат не само како алатка за комуникација, туку и како значајна културна сила која влијае на: самоперцепцијата, социјалните интеракции и ангажманот во заедницата. Преку мешан пристап, кој комбинира квалитативни методи, како: интервјуа, фокус групи и квантитативни методи, како анкети, ова истражување се однесува на начините на кои платформите за социјални медиуми, како: Instagram, TikTok и Snapchat придонесуваат за изградба на идентитет и преговарање за културните вредности меѓу младите корисници.

² Hargittai, E., & Hsieh, Y. P. (2010). Digital inequality: Differences in young adults' use of the Internet. *Sociological Inquiry*, 80(1), 1-24.

³ Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.

Истражуваните клучни теми ја вклучуваат улогата на социјалните медиуми во промовирањето на идеалите за: убавина, успех и социјална припадност, како и нивното влијание врз менталното здравје и благосостојба. Истражувањето, исто така, се однесува на феноменот на онлајн заедниците и супкултурите, испитувајќи како овие дигитални простори создаваат нови норми и вредности кои можат и да ги поттикнат и предизвикаат традиционалните општествени очекувања. Понатаму, истражувањето ги истакнува импликациите на социјалните медиуми за меѓугенерациските односи и преносот на културните вредности, откривајќи сложена интеракција меѓу онлајн и офлајн идентитетите. Ова истражување има за цел да придонесе за разбирање на тоа како социјалните медиуми ја обликуваат современата младинска култура, нудејќи сознанија кои можат да ги информираат: едукаторите, креаторите на политики и професионалците за ментално здравје кои работат со млади луѓе во сè подигитален свет.

Културата⁴ е систем од споделени: верувања, практики, вредности, обичаи и артефакти што дефинира група луѓе и го обликува нивниот колективен идентитет. Опфаќа широк спектар на елементи, вклучувајќи: јазик, религија, уметност, општествени норми и традиции, кои придонесуваат за уникатниот карактер на заедницата или општеството. Културата служи како леќа преку која поединците ги толкуваат своите искуства и се движат низ нивните општествени светови, влијаејќи на сè, од меѓучовечките односи, до општествените структури. Во неговото јадро, културата е и производ и процес; се создава и одржува преку интеракциите и изразите на поединци и групи. Еволуира со текот на времето, прилагодувајќи се на: промените во околината, технологијата и социјалната динамика, а истовремено ги

⁴ Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage Publications.

зачувува елементите од минатото кои обезбедуваат чувство на континуитет и припадност. Како моќна сила во обликувањето на човековото однесување и мисла, културата игра клучна улога во дефинирањето на идентитетите, поттикнувањето на социјалната кохезија и олеснувањето на комуникацијата меѓу различните популации. Во сè повеќе меѓусебно поврзан свет, разбирањето на културата станува од суштинско значење за поттикнување на емпатија и благодарност на човечкото искуство. Со истражување на сложеноста на културата, се добива увид во вредностите и практиките што нè поврзуваат, како и оние што нè разликуваат, на крајот збогатувајќи го нашето разбирање за тоа што значи да се биде човек. Младинската култура⁵ се однесува на заедничките: вредности, практики, интереси и однесувања што ја карактеризираат одредена генерација млади луѓе. Овој динамичен феномен ги рефлектира уникатните искуства и перспективи на младите додека тие се движат низ комплексноста на растењето во свет кој брзо се менува. Под влијание на мноштво фактори, вклучувајќи: технологија, медиуми, општествени движења и глобализација – младинската култура често служи како платформа за: самоизразување, формирање идентитет и социјална поврзаност. Во својата суштина, младинската култура е обележана со креативност и иновативност, бидејќи младите луѓе често ги предизвикуваат воспоставените норми и конвенции во нивната потрага по автономија и автентичност. Од музиката и модата, до трендовите и активизмот на социјалните медиуми, младинската култура обезбедува простор за поединците да ги истражуваат своите идентитети, да воспостават врски и да ги потврдат своите вредности. Тоа е моќна сила која не само што ги обликува животите на младите, туку има и значајно влијание врз пошироките општествени трендови,

⁵ Turkle, S. (2011). *Alone together: Why we expect more from technology and less from each other*. Basic Books.

одразувајќи ги надежите, грижите и аспирациите на идните генерации. Разбирањето на младинската култура е од суштинско значење за разбирање на комплексноста на современото општество. Открива како младите се поврзуваат со светот околу нив, реагираат на социјалните прашања и влијаат на културните наративи. Како што младинската култура продолжува да се развива, таа ја нагласува важноста од слушање и вреднување на гласовите на младите луѓе, препознавајќи ја нивната улога како катализатори за промени и иновации во сè повеќе меѓусебно поврзан и разновиден глобален пејзаж. Нормите и вредностите⁶ се основни компоненти на секое општество, кои служат како водечки принципи кои го обликуваат однесувањето, влијаат на социјалните интеракции и воспоставуваат чувство за ред во заедниците. Нормите се непишани правила и очекувања кои диктираат прифатливо однесување во различни контексти, почнувајќи од секојдневни интеракции, до формални прилики. Можат многу да варираат во различни култури и општествени групи, како одраз на уникатните обичаи и традиции што ја дефинираат секоја заедница. Нормите можат да бидат експлицитни, како што се закони и прописи, или имплицитни, како што се социјалниот бонтон и непишаните кодекси на однесување. Вредностите, од друга страна, ги претставуваат длабоко втемелените верувања и идеали на кои поединците и општествата им даваат приоритет и настојуваат да ги поддржуваат. Тие опфаќаат концепти, како што се: правда, еднаквост, почит и одговорност и служат како морален компас кој влијае врз донесувањето одлуки и однесувањето. Вредностите често се обликувани од: културни, религиозни и историски контексти и играат клучна улога во

⁶ Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations* (2nd ed.). Sage Publications.

формирањето на индивидуалните идентитети и колективните општествени цели. Заедно, нормите и вредностите создаваат рамка за социјална кохезија и стабилност, водејќи ги поединците во нивните интеракции и помагајќи да се поттикне чувството на припадност во заедницата. Исто така, имаат моќ да се развиваат со текот на времето, одразувајќи ги промените во општествените ставови и верувања. Разбирањето на нормите и вредностите е од суштинско значење за разбирање на сложеноста на човековото однесување и социјалната динамика, бидејќи тие ги осветлуваат основните мотивации што ги поттикнуваат поединците и групите да дејствуваат на одредени начини. Со испитување на овие концепти, добиваме увид во основните елементи кои ги обликуваат нашите општества и влијаат на нашите колективни искуства.

Во изминатите две децении, **социјалните медиуми** го трансформираа начинот на кој поединците: комуницираат, споделуваат информации и комуницираат едни со други. Платформите, како што се: Фејсбук, Твитер, Инстаграм и ТикТок, не само што ја револуционизираа личната комуникација, туку и ја преобликуваа општествената динамика, влијаејќи на сè, од политиката и културата, до бизнисот и образованието.

Социјалните медиуми⁷ служат како повеќеслојна платформа каде што корисниците можат да: креираат, споделуваат и консумираат содржина во реално време, поттикнувајќи чувство на заедница и припадност. Тоа им овозможува на поединците да се поврзат со пријателите и семејството преку географски граници, да се вклучат со различни перспективи и да учествуваат во глобални разговори. Сепак, подемот на социјалните медиуми, исто така, донесе значителни предизвици,

⁷ Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*. University of Minnesota Press.

вклучувајќи прашања поврзани со: приватноста, дезинформациите, менталното здравје и поларизацијата на јавниот дискурс. Како одраз на современото општество, социјалните медиуми ги отелотворуваат и можностите и сложеноста на дигиталната комуникација. Покренуваат важни прашања за: идентитетот,⁸ автентичноста и природата на човековите односи во сè повеќе меѓусебно поврзан свет. Овој вовед ја поставува основата за подлабоко истражување на влијанието на социјалните медиуми врз: индивидуалното однесување, социјалните норми и културните вредности, како и нивната улога во обликувањето на иднината на комуникацијата и заедницата во дигиталната ера.

Предметот на ова истражување се темели на идејата дека културата игра огромно влијание врз животот на луѓето. Со текот на времето културата трпи големи промени и трансформации кои се должат на социјалните медиуми кои, може да се каже, го менуваат општеството во целина. Културата е дел од нас и ние самите можеме или да го прифатиме тоа што е ново или да го отфрлиме. Главната одлука за она што е добро, а што лошо, одлучува секоја индивидуа сама за себе. Идејата дека поединецот сам одлучува што е добро или лошо ја занемарува општествената конструкција на моралот и нееднаквоста на влијанието низ општествените позиции. Пошироката социо-културна средина ја поставува сцената, а поединците се движат во неа – некогаш конформирајќи се, некогаш спротивставувајќи се – но, никогаш целосно надвор од неа. Технологијата зазема голем замав во последните неколку години со што одредени вредности и норми или се целосно променети или се целосно избришани и, може да се каже, веќе и не постојат како дел од културата во која претходно земале голем удел. Промената и трансформацијата најмногу

⁸ Jenkins, R. (2008). *Social identity* (3rd ed.). Routledge.

зависат од самите нас, бидејќи ние сме главните виновници за она што повеќе нема да биде дел од нашата култура, без оглед на тоа дали нешто е наметнато или лично прифатено од нас како индивидуа. Одредени морални вредности и норми го губат своето значење заради преголемото влијание на технологијата и социјалните медиуми, со што се создаваат нови кои мора да бидат почитувани од страна на членовите на едно општество. Социо-културните импликации од брзиот технолошки напредок и подемот на социјалните медиуми се длабоки, влијаејќи врз основните вредности и норми во општествата. Како што технологијата еволуира, таа носи трансформации во: комуникацијата, однесувањето и формирањето на идентитетот, честопати предизвикувајќи ги или дури и бришејќи ги претходно воспоставените културни стандарди. Од социолошка гледна точка, овие промени не можат да се припишат само на технологијата, туку се длабоко испреплетени со изборите и постапките на поединците во нивните општества, одразувајќи динамична интеракција меѓу: технологијата, општествените структури и индивидуалното дејствување. Сите ние ја цениме и сакаме нашата култура и не би сакале премногу да биде изменета. За жал, самите трансформации и процесот на глобализација придонесуваат да изгубиме дел од вредностите и нормите кои верно сме ги почитувале, сме верувале и сме биле убедени дека со нив можеме да го постигнеме она што го сакаме, почнувајќи како индивидуи, па потоа да може да се делува врз општеството како целина за да може и самото општество да се движи во насоката во којашто сакаме понатаму да се развива.

Ова истражување има за цел да обезбеди сеопфатно разбирање за влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура, истакнувајќи ја сложената врска меѓу: дигиталната комуникација, формирањето идентитет и социјалните норми. Со расветлување на оваа динамика, студијата се обидува да информира стратегии кои

промовираат здрава употреба на социјалните медиуми и ги поттикнуваат младите да негуваат позитивни идентитети во дигиталната ера.

Бауман (Постмодерна етика)⁹ тврди дека традиционалните морални рамки, кои често се потпираат на фиксни вредности и универзални вистини, се несоодветни во справувањето со предизвиците што ги поставува современиот живот. Тој тврди дека во постмодернистички контекст, каде што идентитетите се флуидни, а општествените норми се во постојан флукс, поединците мора да се движат низ етичките дилеми без водство на апсолутни морални кодекси. Ова создава пејзаж каде што етиката не е само придржување кон воспоставените норми, туку вклучува континуирано преговарање за вредностите и одговорностите.

Клучни теми:

1) Флуидност на идентитетот: Бауман ја нагласува минливата природа на идентитетот во постмодерноста. Тој сугерира дека додека поединците се борат со повеќе улоги и припадности, нивниот морален компас мора да се прилагоди на овие променливи контексти. Оваа флуидност покренува прашања за одговорноста и доследноста на етичкото однесување.

2) Улогата на заедницата: Бауман дискутира за важноста на заедницата во обликувањето на етичките перспективи. Во свет во кој традиционалните заедници често се ослабени, Бауман се залага за неопходноста од создавање нови форми на општествени врски кои можат да поттикнат чувство на морална обврска кон другите. Тој го истакнува значењето на емпатијата и сочувството во воспоставувањето на овие врски.

⁹ Zygmunt Bauman, *Postmodern Ethics*, 1993.

3) Етика на одговорност: Бауман го воведува концептот на етика на одговорност, кој се фокусира на обврската на поединецот да го земе предвид влијанието на нивните постапки врз другите. Тој ја критикува егоцентричноста распространета во потрошувачката култура и се залага за поизразен релационен пристап кон етиката кој дава приоритет на благосостојбата на другите.

4) Глобализација и етика: Книгата, исто така, се осврнува на етичките импликации на глобализацијата. Бауман истражува како меѓусебната поврзаност го комплицира моралното одлучување, бидејќи активностите преземени во еден дел од светот може да имаат далекусежни последици. Тој повикува на глобална етичка перспектива која ги надминува националните и културните граници.

„Постмодерна етика“¹⁰ е значаен придонес кон дискурсот за моралот во постмодернистички контекст. Истражувањето на Бауман за: флуидната природа на идентитетот, улогата на заедницата и важноста на одговорноста, длабоко одекнува во денешното општество, каде што поединците често се соочуваат со сложени етички прашања. Ова дело ги поканува читателите да размислуваат за сопствените морални верувања и импликациите од нивните постапки во сè повеќе меѓусебно поврзан свет. За секој кој е заинтересиран за: социологија, етика или современа социјална теорија, согледувањата на Бауман се релевантни и суштински за разбирање на моралниот пејзаж на 21 век.

Гиденс (Модерноста и самоидентитетот)¹¹ тврди дека процесите на модерноста значително влијаат врз начинот на кој поединците ги перципираат и конструираат нивните

¹⁰ Zygmunt Bauman, *Postmodern Ethics*, 1993.

¹¹ Anthony Giddens, *Modernity and Self-Identity, Self and Society in the Late Modern Age*, 1991.

идентитети. Тој тврди дека во доцните модерни општества, карактеризирани со: глобализација, брзи промени и индивидуализација, традиционалните извори на идентитет, како што се: семејството, заедницата и религијата – сè повеќе се дестабилизираат. Ова создава сценарио каде што поединците мора активно да се вклучат во изградбата на сопствениот идентитет, што доведува до можности и предизвици.

Клучни теми:

1) Рефлексивност: Еден од централните концепти на Гиденс е рефлексивноста, која се однесува на тековниот процес на самоиспитување и самосоздавање на кој поединците се подложуваат во современите општества. Тој тврди дека поединците постојано размислуваат за нивните искуства и избори, обликувајќи ги нивните идентитети како одговор на променливите општествени контексти. Оваа рефлексивност е белег на модерноста, бидејќи поединците стануваат посвесни за влијанијата што ги обликуваат нивните животи.

2) Влијанието на глобализацијата: Гиденс истражува како глобализацијата влијае врз самиот идентитет, нагласувајќи дека меѓусебната поврзаност на светот ги изложува поединците на различни култури, идеи и начин на живот. Иако ова може да го збогати личниот идентитет, исто така може да создаде чувство на дислокација и несигурност додека луѓето се борат да го најдат своето место во глобалниот пејзаж кој брзо се менува.

3) Индивидуализација: Гиденс го дискутира концептот на индивидуализација, кој се однесува на процесот со кој од поединците сè повеќе се бара да направат избор за својот живот без насоки на традиционалните структури. Оваа промена ги овластува

поединците, но, исто така, го става товарот на конструкцијата на идентитет директно на нивните рамена, што доведува до вознемиреност и чувство на фрагментација.

4) Наративен идентитет: Гиденс ја воведува идејата за наративен идентитет, сугерирајќи им на поединците да ги конструираат своите идентитети преку приказните што ги кажуваат за себе. Овие наративи им помагаат на поединците да ги разберат своите искуства и да обезбедат кохерентност на нивните идентитети среде хаосот на модерниот живот.

Истражувањето на Гиденс за: рефлексивноста, глобализацијата, индивидуализацијата и наративниот идентитет, обезбедува сеопфатна рамка за разбирање на сложеноста на идентитетот во современиот свет. Оваа книга е суштинско четиво за студентите и научниците од: социологијата, психологијата и културните студии, бидејќи ги предизвикува читателите да размислуваат за сопствениот идентитет во доба обележана со брзи промени и несигурност. Придонесите на Гиденс продолжуваат да одекнуваат, правејќи го ова дело безвремено истражување на себе во контекст на современото општество.

Во општата социологија,¹² Гиденс е насочен кон одредени клучни концепти, а тоа се:

1) Теорија на структура: Гиденс го вовеле концептот на структурирање за да објасни како општествените структури се и медиум и резултат на општествените практики. Тој тврди дека поединците (агентите) не се само ограничени од општествените структури, туку тие активно ги обликуваат и репродуцираат овие структури преку

¹² Anthony Giddens, Introduction to Sociology, 1991.

нивните дејства. Оваа двојност нагласува дека општествениот живот е динамичен и дека поединците имаат капацитет да влијаат врз општествениот свет.

2) Модерноста и модерниот свет:¹³ Гиденс опширно ја анализира природата на модерноста, особено во неговото главно дело: „Последиците на модерноста“ (1990). Тој ги идентификува клучните карактеристики на современите општества, како што се: разградувањето на општествените односи, подемот на апстрактните системи (како парите и кредитите) и зголемената важност на временско-просторното растојание, што се однесува на начините на кои општествените интеракции се протегаат низ времето и просторот.

3) Глобализација:¹⁴ Гиденс ја дискутира глобализацијата како дефинирачка карактеристика на современото општество. Тој тврди дека глобализацијата не е само економски феномен, туку ги опфаќа и: културните, политичките и социјалните димензии. Гиденс нагласува како глобализацијата влијае на локалните култури и идентитети, што доведува и до хомогенизација и хибридизација.

4) Рефлексивност:¹⁵ Гиденс го нагласува концептот на рефлексивност во современите општества, каде што поединците се повеќе свесни за: социјалните, политичките и економските контексти во кои живеат. Оваа рефлексивност води до постојано преоценување на: верувањата, практиките и идентитетите, што ги прави поединците поприлагодливи на промените.

¹³ Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity*. Stanford University Press.

¹⁴ Giddens, A. (1999). *Runaway world: How globalization is reshaping our lives*. Profile Books.

¹⁵ Beck, U., Giddens, A., & Lash, S. (1994). *Reflexive modernization: Politics, tradition and aesthetics in the modern social order*. Polity Press.

5) Ризик и несигурност:¹⁶ Во своето дело Гиденс истражува како модерноста се карактеризира со зголемена свест за ризиците и неизвесностите. Тој тврди дека современите општества се преокупираани со управување со ризиците, кои често се глобални по природа (на пример: еколошки прашања, тероризам). Овој фокус на ризикот ги обликува: социјалните политики, индивидуалните однесувања и културните ставови.

Придонесите на Ентони Гиденс во општата социологија го преобликуваа начинот на кој социолозите ја разбираат комплексноста на модерниот живот. Неговиот акцент на интеракцијата меѓу структурата и поединците, заедно со неговите анализи на модерноста и глобализацијата, продолжува да резонира во современиот социолошки дискурс. Делото на Гиденс поттикнува критичко испитување за тоа како поединците се движат и влијаат на општествениот свет, што го прави суштински за разбирање на динамиката на современото општество.

Младинската култура е под влијание на различни фактори кои ги обликуваат: верувањата, однесувањата, вредностите и идентитетот на младите луѓе. Клучни влијанија врз младинската култура се:

1) Социјалните медиуми и технологијата:¹⁷ Платформите (за социјални медиуми играат значајна улога во обликувањето на трендовите, стилите на комуникација и социјалните интеракции меѓу младите), создавањето содржина (подемот на содржината генерирана од корисниците им овозможува на младите луѓе да се изразуваат креативно и да се поврзат со вршниците на глобално ниво) и инфлуенсерите („влијателите“ на

¹⁶ Giddens, A. (2006). *Sociology* (5th ed.). Polity Press.

(Especially chapters on modernity, globalization, and social reflexivity).

¹⁷ Jenkins, H., Ford, S., & Green, J. (2013). *Spreadable media: Creating value and meaning in a networked culture*. NYU Press.

социјалните мрежи и познатите личности можат да поставуваат трендови и да влијаат врз мислењата на младите за: модата, музиката и изборот на животниот стил).

2) Групи на врсници:¹⁸ Динамика на пријателство (влијанието на врсниците е клучно во обликувањето на: ставовите, однесувањата и интересите и младите често ги прифаќаат вредностите и нормите на нивните врнички групи) и супкултури (различни супкултури се појавуваат во младинската култура, обезбедувајќи чувство на идентитет и припадност).

3) Семејство и воспитување:¹⁹ Родителско влијание (семејните вредности, верувања и практики значително влијаат на светогледот и културната ориентација на младиот човек) и културната позадина (културното наследство и традициите на едно семејство можат да го обликуваат идентитетот и вредностите на младите).

4) Образование:²⁰ Училишна средина (училиштата се агенти за дружење кои влијаат врз младинската култура преку: наставни програми, воннаставни активности и интеракции со врсниците) и изложеност на различноста (образовните поставки можат да ги изложат младите луѓе на различни перспективи, поттикнувајќи слободоумност и културна свест).

5) Медиуми и забава:²¹ Телевизија и филм (филмовите, ТВ-емисиите и стриминг-содржините можат да ги обликуваат перцепциите на младите за: социјалните норми, односите и начинот на живот) и музика (музичките жанрови и уметници често ја

¹⁸ Brown, B. B., & Larson, J. (2009). Peer relationships in adolescence. In R. M. Lerner & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology* (3rd ed., Vol. 2, pp. 74-103). Wiley.

¹⁹ Arnett, J. J. (1995). Broad and narrow socialization: The family in the context of a cultural theory. *Journal of Marriage and Family*, 57(3), 617-628.

²⁰ Giroux, H. A. (1992). *Border crossings: Cultural workers and the politics of education*. Routledge.

²¹ Buckingham, D. (2008). *Youth, identity, and digital media*. MIT Press.

рефлектираат и влијаат на младинската култура, служејќи како средство за изразување и формирање идентитет).

6) Економски фактори:²² Култура на потрошувачи (економските услови влијаат на навиките за трошење на младите и изборот на животниот стил) и пазар на работни места (достапноста на можности за работа може да влијае на младинските: аспирации, вредности и ставови кон образованието и работата).

7) Политички и општествени движења:²³ Активизам (ангажирањето на младите во општествени и политички движења, на пример: климатски промени, расна правда и слично, може да ги обликува нивните вредности и чувството за агенција) и глобални прашања (свеста за глобалните предизвици, на пример: нееднаквоста, еколошките прашања, и слично, може да влијае на младинските перспективи и културните изрази).

8) Културни трендови и глобализација:²⁴ Културна размена (глобализацијата ја олеснува размената на културни идеи, што доведува до мешање на локални и глобални влијанија во младинската култура) и мода и трендови (трендовите можат брзо да се шират преку границите, под влијание на глобалната: мода, музика и уметност).

9) Технологија и иновации:²⁵ Играње (видеоигрите и заедниците за онлајн игри можат да создадат уникатни супкултури и социјални интеракции меѓу младите) и виртуелна и зголемена реалност (новите технологии можат да влијаат на тоа како младите луѓе комуницираат едни со други и ја доживуваат културата).

²² Zukin, S., & Maguire, J. S. (2004). Consumers and consumption. *Annual Review of Sociology*, 30, 173-197.

²³ Earl, J., & Rohlinger, D. A. (2012). *Media, movements, and political change*. Emerald Group Publishing.

²⁴ Tomlinson, J. (1999). *Globalization and culture*. University of Chicago Press.

²⁵ Shaw, A. (2010). What is video game culture? *Cultural studies and game studies*. *Games and Culture*, 5(4), 403-424.

10) Здравје и благосостојба:²⁶ Свесност за ментално здравје (зголемувањето на свеста за проблемите со менталното здравје може да ја обликува младинската култура, што ќе доведе до поотворени дискусии и мрежи за поддршка) и избори за начин на живот (трендовите во: здравјето, фитнесот и благосостојбата можат да влијаат на однесувањето на младите и културните практики).

Младинската култура е динамична и повеќеслојна појава под влијание на комплексна интеракција на: општествени, економски, технолошки и културни фактори. Разбирањето на овие влијанија е од суштинско значење за да се разбере како младите луѓе се движат по своите идентитети и општествени светови во пејзаж кој постојано се менува.

²⁶ WHO. (2021). Mental health of adolescents.

ГЛАВА I

Кон дефинирање на културата, младинската култура, социјалните медиуми, вредностите, нормите и формирањето идентитет

1. КУЛТУРА

Културата²⁷ е основен аспект на човековото постоење што ги обликува нашите идентитети, влијае врз нашето однесување и ги води нашите интеракции со другите. Ги опфаќа заедничките: верувања, вредности, норми, обичаи и практики кои карактеризираат одредена група или општество. Од јазикот што го зборуваме и храната што ја јадеме, до уметноста што ја создаваме и ритуалите што ги набљудуваме, културата, продира во секој аспект од нашите животи, обезбедувајќи рамка преку која ги толкуваме нашите искуства и се движиме низ светот околу нас. Во нејзиното јадро, културата²⁸ служи како леќа преку која поединците и заедниците го разбираат своето место во светот. Негува чувство на припадност и идентитет, поврзувајќи ги луѓето со нивното наследство и едни со други.²⁹ Како што се развиваат општествата, културата се прилагодува, одразувајќи ги: промените во социјалната динамика, технолошкиот напредок и глобалните интеракции. Оваа динамична природа на културата овозможува појава на супкултури и контракултури, кои ги предизвикуваат доминантните норми и воведуваат нови перспективи. Во сè повеќе меѓусебно поврзан свет, проучувањето на културата стана покритично од кога било. Глобализацијата,³⁰ миграцијата и технолошкиот напредок ја олеснија размената на културни идеи и практики преку границите, што доведе и до мешање на културите и до зачувување на уникатните културни идентитети. Разбирањето на културата е од

²⁷ <https://www.ukessays.com/essays/cultural-studies/culture-and-its-importance-essay.php>

²⁸ <https://aithor.com/essay-examples/essay-on-how-does-culture-affect-our-lives>

²⁹ <https://www.drishtiiias.com/mains/model-essays/culture-does-not-make-people-people-make-culture>

³⁰ Kraidy, Marwan M. (2005). „Hybridity in Cultural Globalization“ *Communication Theory*, 15(3), 337-355.

суштинско значење за: поттикнување на емпатијата, промовирање на социјалната кохезија и решавање на комплексноста на културната разновидност во современото општество. Ова истражување на културата нè повикува да размислиме за безброј начини на кои ги обликува нашите животи, влијае врз нашите избори и го збогатува нашето разбирање за тоа што значи да се биде човек. Како што навлегуваме подлабоко во концептот на културата, ќе ги откриеме нејзините различни компоненти, нејзината улога во обликувањето на индивидуалните и колективните идентитети и нејзиното значење во навигацијата кон предизвиците и можностите на современиот свет. Во сржта на човековото постоење лежи потрагата по идентитет. Културата служи како основен столб на ова патување, обезбедувајќи им на поединците чувство на припадност и цел. Од моментот кога сме родени, ние сме нурнати во културни практики кои го обликуваат нашиот светоглед. Јазикот, на пример, не е само средство за комуникација, тоа е сад со културно наследство што ги носи нијансите на историјата и вредностите на една заедница. Преку јазикот, поединците се поврзуваат со своите предци и го разбираат своето место во една поголема приказна. Покрај тоа, културните практики, како што се: ритуалите, фестивалите и традициите, го јакнат чувството за идентитет. Тие создаваат заеднички искуства кои ги поврзуваат поединците заедно, поттикнувајќи колективна свест.³¹ На пример, заедничките прослави, како: свадби, верски церемонии и национални празници, служат за јакнење на врските во заедницата, дозволувајќи им на поединците да го изразат својот културен идентитет и гордост. На овој начин, културата станува извор на сила и издржливост, овозможувајќи им на поединците да се движат низ сложеноста на животот додека остануваат втемелени во своите корени. Културата, исто така, е витална сила во промовирањето на социјалната кохезија. Во услови на сè понагласена глобализација во

³¹ Verywell Mind. (2024). *How Embracing Your Cultural Identity Can Help Your Mental Health*.

светот, во кој се вкрстуваат различни култури, разбирањето и ценењето на културните разлики е од суштинско значење за хармоничен соживот. Културните практики и вредности обезбедуваат рамка за социјална интеракција, насочување на однесувањето и воспоставување норми кои ја олеснуваат соработката и меѓусебното почитување. Заедничките културни искуства можат да ги премостат поделбите и да поттикнат емпатија меѓу поединци од различно потекло. На пример: уметноста, музиката и литературата често ги надминуваат лингвистичките бариери, дозволувајќи им на луѓето да се поврзат на емоционално ниво. Програмите за културна размена, фестивалите и проектите за соработка може дополнително да го подобрат разбирањето и вреднувањето на различните перспективи, рушејќи ги стереотипите и предрасудите. Во време на конфликти или социјални немири, културата може да послужи како сила за обединување. Ги потсетува поединците на нивната заедничка хуманост и заеднички цели, поттикнувајќи дијалог и помирување. Со славење на културната разновидност, општествата можат да негуваат инклузивна средина која го вреднува придонесот на секој поединец, што на крајот води кон покохезивна и поотпорна заедница. Важноста на културата³² се протега на промовирање на различноста и разбирањето во глобален контекст. Во ерата обележана со брзиот технолошки напредок и миграцијата, културната разновидност ги збогатува општествата со воведување: нови идеи, перспективи и иновации. Ја поттикнува креативноста и приспособливоста, суштински квалитети во светот кој постојано се менува. Културната разновидност, исто така, игра клучна улога во справувањето со глобалните предизвици. Различни култури нудат уникатни решенија за проблемите, како што се: климатските промени, социјалната нееднаквост и здравствените кризи. Со прифаќање на различни културни перспективи, општествата можат да развијат

³² The Impact of Social Media on Youth Identity Formation: A Sociological Perspective

посоопфатни и поефективни стратегии за справување со овие прашања. Понатаму, разбирањето и ценењето на културната различност е од суштинско значење за поттикнување на глобалното граѓанство. Во свет кој е сè повеќе меѓусебно поврзан, поединците мора да се однесуваат со почит и отвореност во однос на културните разлики. Образованието игра клучна улога во овој процес, бидејќи ги опремува поединците со знаења и вештини за да се вклучат во различни култури. Со промовирање на културната писменост, општествата може да негуваат генерација на емпатични и информирани глобални граѓани кои се способни да придонесат за помирен и праведен свет. Културата е витална компонента на човековото постоење којашто: ги обликува идентитетите, ја поттикнува социјалната кохезија и промовира различност и разбирање. Нејзината важност не може да се прецени, бидејќи влијае на секој аспект од нашите животи, од личните односи, до глобалните интеракции. Додека се движиме низ комплексноста на современиот свет, од суштинско значење е да се препознае и слави богатството на културната разновидност. Со тоа, не само што го почитуваме сопственото наследство, туку и го отвораме патот за поинклузивна и похармонична иднина. Прифаќањето на културата во сите нејзини форми не е само прашање на зачувување на минатото, тоа е заложба за изградба на подобар свет за генерациите што доаѓаат. Медиумите³³ се заеднички комуникациски алатки или места кои се користат за складирање и доставување податоци или информации. Тоа е поврзано со комуникациските медиуми или со воспоставените бизниси мас-медиумите, како што се: радиодифузијата (телевизија и радио), кино, рекламирање, фотографија, печат и печатени медиуми. Од друга страна, културата се нормите и општественото однесување кои се наоѓаат во човековите заедници. Дигиталната култура е креативна и иновативна интердисциплинарна технолошка

³³ The Impact of Social Media on Adolescent Identity Formation

програма којашто луѓето можат да ја најдат во одделот за медиуми и комуникација. Тоа вклучува критичка анализа на новите медиуми, дигиталните технологии и интернетот. Има своја примена во: политиката, бизнисот, уметноста, медиумите и културата. Програмата има за цел да донесе значителни промени во дигиталните медиуми, а во исто време се обидува да му помогне на поединецот да ги разбере односите меѓу мрежните технологии, медиумските уметности и другите дисциплини, како социологијата и културните студии. Програмата ги истражува динамичните методи преку кои дигиталната култура носи трансформации и го испитува редизајнирањето на научното знаење, особено општествените науки и технологијата. Студиите за дигитална култура вклучуваат транспарентност и доследност во општествените науки. Луѓето ја користат дигиталната култура во нивниот секојдневен живот од многу причини, почнувајќи од користење на различни видови социјални медиуми, до испраќање и примање е-пошта. Додека еден народ го користи за забава, друг го користи за: бизнис, образование и управување. Тоа им овозможува на луѓето да работат со различни групи на поединци од различни култури и подобро да ги разберат. Широм светот, луѓето се здружени преку: Фејсбук, Твитер или Гугл. На еден, или на друг начин, тие можат во секое време да пристапат до меѓусебни информации и да разговараат без оглед на растојанието меѓу нив. Се наметнува прашањето како би изгледал светот доколку овие страници се трансформираат во алатка која поединецот може да ја користи во реалниот живот, но не може да се најде одговорот. Меѓутоа, ако се размислува за ова, како научна програма, дигиталната култура е клучна точка во модерната култура и наука. На пример, го обезбедува поединецот со вештини кои ќе му овозможат да ги анализира и имплементира сите дигитални култури и технологии кои другите луѓе, можеби, нема да ги разберат или да се поврзат со нив. Исто така, создава

простор во кој лесно може да се научат различни компјутерски вештини, како што се програмирање и кодирање, од кои и двете може да се користат за развој на корисни алгоритми и теории во технолошката и деловната средина. Дигиталната култура е: динамична, експанзивна, сложена и интердисциплинарна. Комплексот на овие фактори им отежува на повеќето организации и влади да создадат универзално наследство кое е достапно на интернет за секој човек. Процесот е прилично комплициран и бара добри вештини за: решавање проблеми, рационални одлуки, технички иновации, креативност и соработка на различни групи на поединци. Онлајн игрите се дел од дигиталната култура која е сведок на огромни промени и зголемен број на корисници. Истражувањето ќе се заснова најмногу на дигиталната култура на онлајн игри. Виртуелната култура означува значајна интервенција во тековната дебата за пристапот и контролата во сајбер општеството со изложување на начините на кои интернетот и другите комуникациски технологии, со посредство на компјутер, се користат од обесправени и маргинални групи, како што се: геј мажите, жените, заедниците на обожаватели и бездомниците, за општествени и политички промени. Како што се зголемува употребата на виртуелната реалност (VR), разбирањето на нејзиното влијание врз тоа како луѓето ќе станат зависни од неа, е од клучно значење затоа што корисниците може да се исклучат од она што е нивната вистинска реалност. Ако поединците кои користат VR се оградат од нивниот реален живот, тие ќе бидат премногу нурнати во нивниот идеален живот за тоа како изгледаат и што поседуваат за да продолжат да бидат продуктивен член на општеството. Дополнителна грижа е како VR има влијание врз младите. Беше спроведена студија за да се открие влијанието на VR врз децата со недостаток на движење. Децата беа поделени во две групи, едната група играше активни видеоигри, користејќи VR, а другата група не

играше никакви видеоигри. Прашањето што се наметна е дали децата може да станат зависни од VR за секојдневните активности бидејќи нивните нарушувања на движењето, веројатно, ќе ги следат во зрелоста. Од неодамна, иако виртуелната реалност сè уште е исклучително нова, стана тема на многу спротивставени гледишта. Тоа го привлече вниманието на пошироката јавност од неколку причини. Можностите не се однапред одредени како добри или лоши, главно затоа што има многу различни мислења за иднината на оваа технологија во развој. Сепак, и покрај контроверзноста што ја предизвика оваа нова технологија, општеството не треба да остане скептично. Виртуелната реалност има потенцијал доколку се користи правилно да стане голем технолошки напредок што ќе му помогне на општеството на многу начини. Општеството ги нема целосно прифатено придобивките од виртуелната реалност, со оглед на тоа што таа сè уште се развива. Причината што виртуелната реалност останува во нејзиниот развој толку долго се должи, главно, на нејзината сложеност. Отсуството на оптимизмот во општеството е заради стравот од изолираност и алиенација од реалноста.

Иако е прилично иронично, владее стравот дека технологијата еден ден ќе стане толку напредна што ќе ја преземе контролата врз животот на луѓето и тие веќе нема да разликуваат дали живеат во виртуелна или вистинска реалност. Виртуелната реалност има способност да влијае на толку многу луѓе, на голем број начини, а тоа значи дека треба да има некакво ограничување.

Социјалните медиуми имаат значително влијание врз културните практики, и позитивно и негативно, и имаат значително влијание врз иднината на културата. Во денешното општество и култура, медиумите имаат значително влијание врз јавното мислење. Нашите медиумски организации извршуваат широк спектар на функции во

нашето општество. Законите што управуваат со различни општества имаат влијание врз нивните медиумски системи. Општеството е обликувано и структурирано од пораките што ги пренесуваат медиумите. Исто така, медиумите³⁴ можат да помогнат во ширењето на културното знаење и уметничките креации низ светот. Кога станува збор за потрошувачката на медиумите, важни се културните преференции. Сепак, кога станува збор за скапи форми на медиуми, како што се филмовите и видеоигрите, корпорациите често одлучуваат кои приказни да ги раскажат и кои да промовираат. Повеќе од кој било друг медиум, масовните медиуми се одговорни за ширењето на културата. Исто така, помагаат институционалното општество да стекне подобро разбирање за себе и за нивните структури. Луѓето се потпираат на сликите од медиумите за да научат за културните групи со кои редовно не комуницираат. Може да се забележи кумулативен и индивидуален ефект на медиумската изложеност врз тоа како вие ги перципирате и комуницирате со другите луѓе. Во едно општество постојат: мали групи, поголеми заедници и институции кои работат заедно. Социологијата дава посеопфатна дефиниција на поимот. Долгорочната социјална кохезија бара воспоставување на формализирани односи меѓу поединците и организациите. Сè повеќе се потпираме на платформите на социјалните медиуми. Имајќи влијание врз нашето општество и на позитивен и на негативен начин, социјалните медиуми го збогатуваат нашето општество на многу различни начини. Социјалните мрежи го олеснуваат поврзувањето со другите и споделувањето информации, како што се: мисли, фотографии и видеа. Преку интеракција со другите и размена на идеи, социјалните медиуми му помагаат на нашето општество да стане покреативно и социјално свесно. Ако се води бизнис, ќе треба да се биде активен на платформите на социјалните медиуми. Глобалниот бизнис и маркетингот имаат корист од употребата на социјалните

³⁴ The Culture of Connectivity: A Critical History of Social Media

медиуми. Популарноста на онлајн купувањето се зголемува. Се запознаваат луѓе од целиот свет преку активности на социјалните мрежи. Заради својата отвореност и приспособливост, социјалните медиуми го олеснуваат следењето на најновите вести. Социјалните медиуми, од друга страна, имаат негативно влијание врз нашето општество. Нема апсолутно никакви последици за објавување навредливи слики на социјалните мрежи. Ставовите на луѓето едни кон други се менуваат. Луѓето се расправаат за: политички, верски, социјални и културни прашања. Тоа е жестока дебата. Како резултат на тоа, луѓето ја намалуваат физичката активност, претпочитаат да комуницираат преку интернет. Покрај тоа, социјалните медиуми имаат негативно влијание врз младите. Децата може да бидат оштетени од несоодветната содржина на некои веб-локации. Зголемените случаи на онлајн малтретирање и вознемирување се еден од најштетните аспекти на социјалните медиуми. Коментарите кои се зловни и навредливи можат да бидат насочени кон секого или било што. Постојат и позитивни и негативни општествени последици од користењето на платформите на социјалните медиуми. Пријателите комуницираат едни со други во денешно време преку текстуални пораки или онлајн страници за социјално вмрежување, како што се Фејсбук и Твитер. Ваквите средби имаат значително влијание врз општеството. Развојот на јазикот е под влијание на онлајн и текстуалната комуникација. Чувството за себе кај младите е длабоко погодено како резултат на нивните постапки. Социјалниот статус и идентитетот на луѓето се обликуваат и зајакнуваат преку посредувана размена. Затоа, она што се случува на интернет има влијание врз начинот на кој луѓето се перципираат себеси во реалниот свет. Можно е негативните медиумски психолошки ефекти да предизвикуваат променет поглед на животот. Медиумите³⁵ имаат големо влијание врз културните и моралните вредности на општеството. Мнозинството

³⁵ Social Media: A Digital Social Mirror for Identity Development During Adolescence

гледачи веруваат во медиумското прикажување на ситуацијата. Децата и тинејџерите често грешат и го мешаат реалниот, со измислениот свет. Медиумите³⁶ имаат влијание и врз здравјето на луѓето. Гледањето телевизија и користењето на интернет подолго време го зголемуваат ризикот од развој на проблеми со очите и тежината. Прекумерната изложеност на медиумите придонесува за седентарно однесување. Учењето за другите култури преку медиумите може да создаде некои стереотипи кои понекогаш можат да бидат негативни.

Медиумите играат важна улога во едукацијата на луѓето и запознавањето со некои култури за да се избегнат стереотипите. Примерите на стереотипи што беа создадени од медиумите вклучуваат прикажување на муслиманите како терористи и Африканците како неписмени. Преку едукација на луѓето за различни култури и нагласување на позитивните аспекти, медиумите можат да одиграат важна улога во конструирањето на културите на различните општества низ светот и во процесот на избегнување на предрасуди и стереотипи. Масовните медиуми имаат голема публика која дава голема моќ да влијае на многу општествени прашања. Медиумите се залагаат за социјални грижи и овозможуваат комуникација и размена на позитивни културни вредности меѓу различни општества. Масовните медиуми презентираат информации за одреден регион на културата на целиот свет и затоа е многу важно информациите да бидат соодветно проверени пред да се презентираат. Глобалните спортови, како што е светското првенство, уживаат многу следбеници ширум светот, а медиумите имаат моќ да влијаат на многу културни аспекти за време на ваквите турнири.

³⁶ „How Embracing Your Cultural Identity Can Help Your Mental Health“

Многу идеи во врска со машкото и машкоста се конструирани од медиумите. Медиумите го прикажуваат мажот како храбар и без емоции, а жените како страшни и емотивни во телевизиските програми и филмови. Медиумите ја формираат идејата за вистински маж во општеството како оној кој е агресивен и финансиски стабилен. Жените се претставени како домаќинки, а децата растат со оваа информација. Медиумите градат нова слика за убавината која продолжува да влијае на многу жени, па дури и млади девојки ширум светот. Со оглед на тоа што убавината е поврзана со витката линија, многу жени и млади девојки станаа ентузијастички со контролата на тежината и под влијание да ја сменат нивната исхрана. Училиштата и родителите не успеаја да ги едуцираат децата за сексуалноста и во тој процес ги оставија медиумите како единствен извор на информации за сексуалноста. Според традиционалните култури, често е табу со децата да се зборува за сексуалноста. Но, тоа сигурно ќе се измени бидејќи училиштата и родителите сфаќаат дека повеќе не е разумно да се избегнува разговор со децата за прашања поврзани со сексот.

Медиумите играат многу важна улога во ширењето на општествените норми, идеологии и обичаи. Социјализацијата е овозможена и е многу поедноставна заради медиумите. Преку социјализација, различните општества се способни да споделуваат: јазици, традиции, обичаи, улоги и вредности. Медиумите станаа значајна општествена сила во последните години, особено за младите. Додека повозрасните генерации ги гледаат медиумите како извор на забава и информации, мнозинството млади луѓе ги гледаат како совршена платформа за социјализација. Медиумите³⁷ ги истакнуваат различните вредности и норми и можните последици од непридржувањето до

³⁷ Verywell Mind. (2024). *How Embracing Your Cultural Identity Can Help Your Mental Health*.

општествените норми и вредности. Преку медиумите, општеството може да научи како да се однесува во различни околности во зависност од улогата и статусот. Медиумите помагаат во прикажувањето на моделите на однесување кои би требало да ги следат општеството и неговите членови. Медиумите се фундаментален агенс на социјализацијата чии операции се многу основни во споредба со другите агенси, како што се: училиштата, семејствата и религиозните групи. Интернетот има различни форми на социјализација, како што се Фејсбук и Твитер, кои целосно го револуционизираат начинот на кој луѓето се дружат во последно време. Создавањето на еден универзален и подобрен систем за игри во дигиталната култура бара кохезија и соработка меѓу луѓето. Одговорност на луѓето, особено на владата и на некои невладини организации, е да ги охрабрат другите да станат едно единство што се однесува до дигиталната култура. Изградбата на академии и институти за обука може да биде првиот чекор на патот кон постигнување на универзалната дигитална култура. Уште повеќе, со унифицирана наставна програма ќе им биде полесно на луѓето ширум светот да учат подеднакво. Масовните медиуми и изворите на дигиталните мрежи не треба да се користат само за: забава, образование и бизнис, туку тие треба да ги охрабруваат луѓето од различни потекла и раси да се прифаќаат едни со други како едно. Веројатно со тоа ќе се обедини развојот во сите земји, а расположливите ресурси ќе се искористат не само во корист на една група луѓе, туку и за промовирање на мирот кај сите поединци на сите континенти.

Како што беше претходно споменато во предностите на ова истражување, онлајн игрите во дигиталната култура ќе помогнат да се донесе еднаквост меѓу сите луѓе. Ќе ги намали главните човечки предизвици, како што се: сиромаштијата, расната и социјалната дискриминација, политичката војна, социјалните неправди, зголемената стапка на

криминал и корупцијата. Тоа може да ја елиминира потребата од кривични судови или дури и од полиција. Сите луѓе ќе делат заедничко наследство, и сите луѓе ќе бидат дигитално трансформирани. Истражувањето е првиот чекор во создавањето подобра иднина за нас самите. Медиумите ја промовираа глобализацијата и на крајот луѓето од различни националности и култури можат да разменуваат вредности и идеи кои се корисни за нивниот живот. Масовните медиуми и интернетот во голема мера придонесоа за културната изградба на многу општества ширум светот и затоа ги направија да станат многу важни агенти на социјализацијата. Агентите на мас-медиумите, како што се: телевизијата, интернетот, филмовите и радиото, беа многу значајни во промовирањето на социјализацијата преку обезбедување на совршена платформа за размена на идеи и мислења за различни прашања кои влијаат на животот. Мрежите, исто така, можат да влијаат на различни култури низ светот. Некои од прашањата нагласени во филмовите и филмовите, секогаш се фикција, но општеството има тенденција да ги практикува во реалноста, што води до сериозни последици. Мрежите и организациите направија светот да стане глобално село. Мрежите и организациите, несомнено, ќе продолжат да влијаат на културата во многу општества бидејќи има толку многу информации што се пренесуваат низ различни мрежи и организации. Медиумите ќе продолжат да влијаат на начинот на живот на луѓето и во сегашноста, и во иднината.

2. МЛАДИНСКА КУЛТУРА

Младинската култура³⁸ е жив и динамичен аспект на општеството кој ги рефлектира: вредностите, верувањата, однесувањата и практиките на младите луѓе, типично дефинирани како индивидуи помеѓу возраста од адолесценција и рана зрелост.

³⁸ <https://essaygenius.ai/essay/essay-on-the-impact-of-social-media-on-youth-culture>

Овој културен феномен се карактеризира со неговата посебност, често обележана со: уникатни стилови, јазик, музика и општествени практики кои ги издвојуваат младите од повозрасните генерации. Како критична фаза од животот, младоста е време на: истражување, формирање идентитет и општествено експериментирање, кога поединците се обидуваат да го воспостават своето место во светот и да ја потврдат својата независност. Значењето на младинската култура³⁹ се протега надвор од обичните трендови; служи како леќа преку која можеме да ги разбереме пошироките општествени промени и пејзажот на еволуирање на општествените норми. Под влијание на различни фактори, како што се: технологијата, глобализацијата, односите со врсниците и социополитичките контексти, младинската култура е постојано во флукс, прилагодувајќи се на предизвиците и можностите на современиот живот.

Социјалните медиуми⁴⁰ особено го револуционизираа начинот на кој младите луѓе комуницираат, се изразуваат и се занимаваат со културните феномени, создавајќи нови патишта за истражување на идентитетот и градење заедница. Покрај тоа, младинската култура игра клучна улога во обликувањето на општествените движења и активизам, бидејќи младите луѓе често ја предводат одговорноста во застапувањето за промени за прашања, како што се: климатската правда, расната еднаквост и свеста за менталното здравје. Нивните гласови и постапки ја одразуваат растечката свест за глобалните предизвици и желбата да се создаде поправедна и одржлива иднина. Додека истражуваме во комплексноста на младинската култура, ќе ги истражине нејзините дефинирачки карактеристики, влијанијата што ја обликуваат и нејзините импликации и за поединците и за општеството како целина. Разбирањето на младинската култура е од суштинско

³⁹ „Youthquake“ (Oxford Dictionaries' 2017 Word of the Year).

⁴⁰ boyd, d. (2014). „It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens.“ Yale University Press.

значење за препознавање на аспирациите, борбите и придонесите на младите луѓе, како и за поттикнување меѓугенерациски дијалог и соработка во решавањето на актуелните прашања на нашето време. Младинската култура е динамична и повеќеслојна појава која ги опфаќа: верувањата, однесувањата и практиките на младите луѓе. Оваа култура не е статична, таа се развива како одговор на: општествените промени, технолошкиот напредок и глобалните влијанија.

Влијанијата на младинските култури се длабоки, обликувајќи ги не само идентитетите на младите поединци, туку и пошироките: општествени, економски и политички области. Едно од највидливите влијанија на младинската култура е нејзината способност да ги поттикне културните трендови и иновации. Младите често се во првите редови на: модата, музиката и уметноста, експериментирајќи со стилови и жанрови кои ги одразуваат нивните идентитети и вредности. На пример, супкултурите⁴¹ како што се: панкот, хип-хопот и готот воведоа карактеристични модни елементи кои се проникнаа во мејнстрим културата. Панк-движењето од 1970-тите, карактеризирано со својот бунтовнички став и етосот „направи сам“, не само што влијаеше на музиката, туку остави и траен белег на модата, со своите: кожни јакни, искинати фармерки и смели фризури. Во областа на музиката, младинската култура е катализатор за појавата на нови жанрови и стилови. Подемот на хип-хопот во 1980-тите и 1990-тите, на пример, беше поттикнат од млади уметници кои ја користеа својата музика за да ги изразат своите искуства и предизвици. Оттогаш, овој жанр еволуира во глобален феномен, кој влијае не само на музичките вкусови, туку и на: танцовите стилови, визуелните уметности, па дури и на јазикот. Музичките фестивали, често организирани од, и за млади луѓе, служат како

⁴¹ „Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital“ by Sarah Thornton (1995).

платформи за културна размена и иновации, прикажувајќи ги новите уметници и трендови. Младинските култури историски одиграа клучна улога во општествените движења и активизам. Младите луѓе често се повеќе подготвени да го предизвикаат статус квоото и да се залагаат за промени, што ги прави моќни агенти на социјалната трансформација. Подемот на социјалните медиуми дополнително го засили влијанието на младинскиот активизам. Платформите, како: Twitter, Instagram и TikTok, на младите луѓе им овозможуваат да се организираат, мобилизираат и споделуваат нивните пораки со глобалната публика. Овој дигитален активизам не само што ја зголемува видливоста за важни прашања, туку и ги овластува младите луѓе да преземат акција во нивните заедници.

Влијанието на технологијата врз младинската култура не може да се прецени. Младите денес често се нарекуваат „дигитални домородци“, бидејќи пораснале со интернет и паметни телефони. Овој технолошки пејзаж ги трансформира стилите на комуникација, при што младите ги фаворизираат: инстант пораките, социјалните медиуми и видеосодржините пред традиционалните форми на комуникација. Подемот на платформи, како TikTok, роди нови форми на изразување, каде што креативноста и веродостојноста се најважни. Покрај тоа, технологијата го демократизира создавањето содржини, дозволувајќи им на младите луѓе да станат влијателни, блогери и креатори. Оваа промена ги преобликува маркетинг и рекламните стратегии, бидејќи брендите сè повеќе ја препознаваат важноста од ангажирање со младата публика преку автентична и поврзана содржина. Влијанието на младинската култура врз моделите на медиумска потрошувачка е евидентно, бидејќи младите често им даваат приоритет на препораките од врсниците и на „влијателите“ на социјалните мрежи пред традиционалното рекламирање.

Младинската култура значително влијае врз однесувањето на потрошувачите, при што младите често ги поттикнуваат трендовите на пазарот. Компаниите ја препознаваат куповната моќ на младите и ги приспособуваат нивните производи и маркетинг стратегии за да резонираат со оваа демографија. Брендите⁴² што се усогласуваат со вредностите на младите, како што се: одржливост, инклузивност и автентичност, имаат тенденција да успеат да го привлечат нивното внимание. Влијанието на вршниците игра клучна улога во обликувањето на однесувањето на потрошувачите кај младите. Платформите за социјални медиуми го олеснуваат споделувањето искуства и препораки, што доведува до трендови кои можат брзо да се шират. На пример, популарноста на одредени модни предмети или производи за убавина може вртоглаво да порасне врз основа на поддршка од инфлуенсери или вирусни трендови. Оваа промена во однесувањето на потрошувачите ги поттикнува брендите да усвојат поинтерактивни и ангажирани маркетинг стратегии, фокусирајќи се на градење односи со младите потрошувачи.

Младинската култура служи како критичен простор за формирање идентитет, дозволувајќи им на младите да истражуваат и да ги изразат своите идентитети на различни начини. Ова истражување често опфаќа аспекти на: раса, пол, сексуалност и лични интереси. Супкултурите⁴³ обезбедуваат чувство на припадност, овозможувајќи им на младите поединци да се поврзат со други кои споделуваат слични вредности и искуства. Истражувањето на идентитетот е дополнително олеснето со разновидна застапеност во медиумите и популарната култура. Младите луѓе денес се со поголема веројатност да се сретнат со ликови и наративи кои ги рефлектираат нивните сопствени искуства, придонесувајќи за чувство на валидација и зајакнување. Младинската култура е од

⁴² Thornton, S. (1995). *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital*. Polity Press.

⁴³ Bennett, A., & Kahn-Harris, K. (2004). *The Post-Subcultures Reader*. Berg.

суштинско значење за разбирање и дефинирање на сложеноста на која било дадена ера. Како динамичен одраз на: верувањата, вредностите и однесувањата на младите луѓе, младинската култура служи како моќна леќа. Преку неа може да се испита: генерацискиот идентитет, социјалните промени, културното производство и технолошкиот напредок.

Со документирање на уникатните изрази и движења на младите, се добиваат вредни сознанија за предизвиците и аспирациите кои ги обликуваат нивните искуства. Со тоа овозможуваат да се цени нивната улога како катализатори за општествена трансформација. Покрај тоа, согледувањето на значењето на младинската култура поттикнува меѓугенерациски дијалог, премостувајќи го јазот меѓу различни возрастни групи и промовирајќи емпатија и разбирање. Како што младите луѓе продолжуваат да се движат низ пејзажот кој постојано се развива, обележан со брзи технолошки промени и општествени пресврти, нивните гласови и перспективи стануваат сè повитални во обликувањето на иднината. На крајот на краиштата, доловувањето на младинската култура не само што го збогатува нашето разбирање за минатото, туку го информира и нашиот пристап кон сегашноста и иднината, обезбедувајќи дека придонесите на младите луѓе се признаваат и вреднуваат во тековниот наратив на општеството.⁴⁴

3. СОЦИЈАЛНИ МЕДИУМИ

Социјалните медиуми⁴⁵ се појавија како една од најтрансформативните сили на 21 век, фундаментално менувајќи го начинот на кој поединците: комуницираат, споделуваат информации и се ангажираат еден со друг. Дефинирани како дигитални платформи кои го олеснуваат создавањето и размената на содржина генерирана од корисниците, социјалните

⁴⁴ Furlong, A., & Cartmel, F. (2007). *Young People and Social Change: New Perspectives*. Open University Press.

⁴⁵ <https://infinitylearn.com/surge/english/essay/essay-on-social-media>

медиуми опфаќаат широк спектар на апликации и веб-страници, вклучувајќи: Facebook, Twitter, Instagram, TikTok, LinkedIn, и многу други. Овие платформи ја револуционизираа меѓучовечката комуникација, овозможувајќи им на корисниците да се поврзат со: пријателите, семејството, па дури и со странци ширум светот, во реално време. Подемот на социјалните медиуми е поттикнат од напредокот во технологијата, особено зголемувањето на бројот на паметни телефони и брзиот интернет пристап. Тоа им го олесни патот на луѓето да се вклучат со дигитална содржина во секое време и каде било. Како резултат на тоа, социјалните медиуми⁴⁶ станаа составен дел од секојдневниот живот на милијарди корисници, влијаејќи на сè, од личните односи, до деловните практики и политичкиот дискурс. Надвор од обичната комуникација, социјалните медиуми служат како моќна алатка за самоизразување и формирање идентитет. Корисниците ги курираат своите онлајн личности, споделувајќи ги своите: мисли, искуства и креативни дела со глобалната публика. Оваа демократизација на создавањето содржини доведе до нови форми на: уметност, активизам и градење заедница, дозволувајќи им на маргинализираните гласови да добијат видливост и поттикнувајќи чувство на припадност меѓу различните групи. Сепак, влијанието на социјалните медиуми⁴⁷ не е без последици. Иако нуди можности за поврзување и зајакнување, исто така предизвикува загриженост за: приватноста, менталното здравје и ширењето на дезинформации. Курираната природа на социјалните медиуми може да доведе до нереални споредби и притисоци, особено кај помладите корисници, додека брзото ширење на информации може да ги замагли границите помеѓу фактите и фикцијата. Додека навлегуваме во светот на социјалните

⁴⁶ Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). „Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media.“ *Business Horizons*, 53(1), 59-68.

⁴⁷ boyd, d. (2014). „It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens.“ Yale University Press.

медиуми, од суштинско значење е да се истражи неговата повеќеслојна природа, испитувајќи ги и придобивките и предизвиците. Разбирањето на динамиката на социјалните медиуми ќе обезбеди вредни сознанија за тоа како тие ги обликуваат нашите интеракции, влијаат на културните норми и го рedefинираат пејзажот на комуникација во дигиталната ера. Социјалните медиуми се однесуваат на дигитални платформи и технологии кои на корисниците им овозможуваат да: креираат, споделуваат и разменуваат содржини, идеи, информации и лични пораки во виртуелните заедници и мрежи. Овие платформи ја олеснуваат интеракцијата и комуникацијата меѓу поединците и групите, овозможувајќи ширење на содржина генерирана од корисниците, како што се: текст, слики, видеа и аудио.

Вообичаени примери на социјални медиуми ги вклучуваат: Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, TikTok и YouTube. Социјалните медиуми играат значајна улога во обликувањето на јавното мислење, поттикнувањето на ангажманот на заедницата и влијанието на различни аспекти на општеството, вклучувајќи го: маркетингот, политиката и културата. Една од најзначајните предности на социјалните медиуми е нивната способност да ги поврзе луѓето ширум светот. Во сè повеќе меѓусебно поврзан свет, платформите за социјални медиуми им овозможуваат на поединците да одржуваат односи со пријателите и семејството, без оглед на географските бариери. Оваа поврзаност се протега надвор од личните односи; социјалните медиуми станаа витална алатка за: организациите, бизнисите и активистите да допрат до пошироката публика и да мобилизираат поддршка за различни причини. Освен тоа, социјалните медиуми обезбедуваат платформа за маргинализирани гласови кои, можеби, немаат пристап до традиционалните медиуми. Корисниците можат да ги споделат своите искуства и

перспективи, придонесувајќи за поразновиден и инклузивен дијалог. Оваа демократизација на информациите овозможува побогато разбирање на општествените прашања, бидејќи поединци од различно потекло можат да се вклучат во дискусии и да ги споделат своите приказни.

Социјалните медиуми го револуционизираа начинот на кој луѓето пристапуваат и консумираат информации. Вестите бргу се шират на овие платформи, честопати надминувајќи ги традиционалните медиуми. Оваа непосредност може да биде корисна бидејќи на корисниците им овозможува да останат информирани за тековните настани и случувања во реално време. Дополнително, социјалните медиуми служат како платформа за граѓанско новинарство. Имено, поединци можат да известуваат за настани додека се случуваат, обезбедувајќи алтернативни перспективи кои, можеби, нема да бидат покриени од главните медиуми. Меѓутоа, брзото ширење на информации, исто така, поставува значителни предизвици. Распространетоста на дезинформации и лажни вести на социјалните мрежи може да доведе до конфузија и недоразбирање. Корисниците може да наидат на погрешни или лажни информации кои можат да го обликуваат јавното мислење и да влијаат на однесувањето. Алгоритмите кои управуваат со платформите на социјалните медиуми често даваат приоритет на сензационални содржини, што дополнително го влошува ширењето на дезинформации. Како резултат на тоа, критичкото размислување и медиумската писменост станаа основни вештини за навигација низ дигиталниот пејзаж. Додека социјалните медиуми можат да поттикнат врски, исто така тие можат да имаат штетни ефекти врз менталното здравје. Истражувањата покажуваат дека прекумерната употреба на социјалните мрежи може да доведе до чувство на: анксиозност, депресија и осаменост. Курираната природа на профилите на социјалните

мрежи често води до нереални споредби, бидејќи корисниците може да чувствуваат притисок да претстават идеализирана верзија на нивниот живот. Овој феномен, познат како „социјална споредба“, може негативно да влијае на самодовербата и сликата за телото, особено кај помладите корисници. Понатаму, зависничката природа на социјалните медиуми може да придонесе за намалени интеракции лице в лице, што доведува до социјална изолација.

Постојаните известувања и желбата за валидација преку лајкови и коментари може да создадат циклус на зависност што отфрла од реалните односи и искуства. Како што поединците стануваат сè повеќе занесени во нивните онлајн личности, може да ја занемарат важноста на вистинските човечки врски. Социјалните медиуми играат сложена и повеќеслојна улога во современото општество. Тие нудат неспоредливи можности за: поврзување, споделување информации и градење заедница, но исто така, претставуваат значителни предизвици поврзани со: дезинформации, ментално здравје и приватност. Како што социјалните медиуми продолжуваат да се развиваат, од клучно значење е корисниците да им пристапат на овие платформи со критички начин на размислување, давајќи им приоритет на нивната благосостојба и внимавајќи на информациите што ги конзумираат и споделуваат. На крајот на краиштата, одговорното користење на социјалните медиуми може да ги подобри нивните позитивни аспекти, додека ги ублажува нивните негативни ефекти, поттикнувајќи поинформирано и поповрзано општество. Додека се движиме во оваа дигитална ера, од суштинско значење е да се постигне рамнотежа меѓу прифаќањето на придобивките од социјалните медиуми и справувањето со нивните вродени предизвици.

Социјалните медиуми се моќна алатка која ја трансформира комуникацијата и споделувањето информации во современото општество. Значајни се позитивни ефекти од нив, како што е: подобрената поврзаност, пристапот до информации и можностите за креативност и бизнис. Сепак, негативните ефекти, вклучувајќи ги: проблемите со менталното здравје, дезинформациите, загриженоста за приватноста и сајбер малтретирањето, не можат да се занемарат. Како што социјалните медиуми продолжуваат да се развиваат, од суштинско значење е корисниците да им пристапат на овие платформи со критички начин на размислување, давајќи им приоритет на нивната благосостојба и внимавајќи на информациите што ги консумираат и споделуваат. Со поттикнување одговорен и информиран пристап кон социјалните медиуми, поединците можат да ги искористат нивните придобивки додека ги ублажуваат нивните недостатоци, на крајот придонесувајќи за поздраво и поповрзано општество.

Сајтовите за социјално вмрежување овозможуваат луѓето да комуницираат и да останат во контакт со пријателите, како и да запознаваат нови луѓе. Овие страници им овозможуваат на луѓето да најдат други со слични интереси со кои можат да создадат врска и да се запознаат. Може да се придружат или да се формираат групи за да се сретнат луѓе со слични интереси и ставови. Социјалното вмрежување овозможува креативно изразување со користење на алатки, како што е блогирање и испраќање пораки за објавување идеи и приказни. Не само што се користи за разговор со пријателите, туку се користи и за дискутирање на образовни теми. Се вели дека социјалното вмрежување го зголемува квалитетот на животот на една личност и може да ги намали здравствените ризици. Многу луѓе изјавуваат дека немаат никакви негативни искуства со социјалните мрежи, а училиштата почнуваат да го гледаат како образовна алатка. Родителите

очекуваат училиштата да го искористат користењето на онлајн социјалното вмрежување за да ги едуцираат децата, но тоа да го направат на безбеден начин. Социјалното вмрежување веќе целосно го смени начинот на кој луѓето комуницираат во светот. Исто така, сè повеќе напредува за да го олесни пристапот до нив. Сега социјалните мрежи стануваат мобилни и до нив може да се пристапи преку употреба на мобилен телефон. Се смета дека е одлична идеја и би ја зголемила употребата на социјалните мрежи бидејќи многу луѓе постојано носат мобилни телефони со себе.

Глобализацијата и социјалните медиуми се два меѓусебно поврзани феномени кои значително го обликуваат современиот свет. Глобализацијата се однесува на зголемената меѓусебна поврзаност и меѓузависност на: земјите, културите и економиите, поттикната од напредокот на: технологијата, трговијата и комуникацијата. Социјалните медиуми, од друга страна, опфаќаат дигитални платформи кои го олеснуваат: создавањето, споделувањето и размената на информации и содржина меѓу корисниците ширум светот. Заедно, овие сили го трансформираат начинот на кој поединците и општествата комуницираат, комуницираат и се перципираат еден со друг, што доведува до можности и предизвици.

Улогата на социјалните медиуми во глобализацијата:

1) Олеснување на комуникација преку границите: Платформите на социјалните медиуми ги срушија географските бариери, дозволувајќи им на поединците веднаш да комуницираат и да се поврзат со другите ширум светот. Ова олеснување на

комуникацијата поттикнува меѓукултурни размени и соработки, овозможувајќи им на луѓето да споделуваат: идеи, искуства и перспективи.⁴⁸

2) Културна размена и свесност: Социјалните медиуми служат како моќна алатка за културна размена, овозможувајќи им на корисниците да ги споделат своите: традиции, обичаи и начин на живот со глобалната публика. Оваа изложеност може да доведе до поголема свест и вреднување на различните култури, промовирајќи толеранција и разбирање. Вирусни трендови, предизвици и меми често ги надминуваат националните граници, создавајќи заедничка глобална култура која ја одразува меѓусебната поврзаност на современото општество.⁴⁹

3) Економски можности и проширување на пазарот: За бизнисите, социјалните медиуми обезбедуваат платформа за да стигнат до меѓународните пазари и да се вклучат со клиенти ширум светот. Компаниите можат да користат насочено рекламирање и партнерства со влијателни лица за да ги промовираат своите производи и услуги на разновидна публика. Овој глобален досег може да доведе до зголемена продажба и препознатливост на брендот, како и до способност за допирање на пазарите во развој. Малите бизниси и претприемачите можат да ги искористат социјалните медиуми за да се натпреваруваат на глобално ниво, демократизирајќи го пристапот до пазарите на кои претходно доминираа поголемите корпорации.⁵⁰

4) Активизам и социјални движења: социјалните медиуми станаа витална алатка за активизам и социјални движења, овозможувајќи им на поединците да мобилизираат

⁴⁸ **Cummings, J., et al. (2002).** *Exploring the Role of Social Media in Bridging Gaps and Facilitating Global Communication.* ResearchGate.

⁴⁹ **Inspire Culture. (n.d.).** *The Role of Social Media in Promoting Cultural Diversity.*

⁵⁰ **Mangold, W. G., & Faulds, D. J. (2009).** *Social media: The new hybrid element of the promotion mix.* *Business Horizons*, 52(4), 357-365.

поддршка од различни причини преку границите. Кампањите, како што се #BlackLivesMatter и #MeToo, станаа меѓународно привлечни, нагласувајќи ги социјалните неправди и поттикнувајќи солидарност меѓу активистите ширум светот. Оваа меѓусебна поврзаност овозможува брзо ширење на информации и можност за организирање протести и иницијативи на глобално ниво.⁵¹

Предизвици поставени од глобализацијата и социјалните медиуми:

1) Дезинформации и културни недоразбирања: додека социјалните медиуми го олеснуваат споделувањето информации, тоа исто така може да доведе до ширење на дезинформации и културни недоразбирања. Брзото ширење на лажни информации може да создаде конфузија и да ги влоши тензиите меѓу различните културни групи. Дополнително, културното присвојување и погрешно претставување може да се случи кога елементите на една култура се усвоени од друга без соодветно разбирање или почитување, што доведува до реакција и конфликт.⁵²

2) Дигитален јаз и нееднаквост: и покрај глобалниот досег на социјалните медиуми, пристапот до овие платформи не е униформен. Дигиталниот јаз – диспаратите во пристапот до технологијата и интернетот – може да ги влоши постојните нееднаквости меѓу развиените и земјите во развој. Оние кои немаат пристап до социјалните медиуми може да бидат исклучени од глобалните разговори и можности, што дополнително ќе ги зацврсти социјалните и економските разлики.⁵³

⁵¹ **Life Conceptual. (2024).** *The Impact of Social Media on Social Justice Movements.*

⁵² **Zhao, L., & Wang, Z. (2022).** *Social Media and Cultural Misunderstandings: Examining the Influence of Misinformation in Digital Communication. International Journal of Communication, 16,* 5456-5473.

⁵³ **Chavez, E. (2021).** *Social Media and the Digital Divide: Economic Consequences of Digital Exclusion in Developing Countries. International Journal of Social Media Studies, 4(2),* 45-58.

3) Загриженост за приватноста и безбедноста на податоците: глобалната природа на социјалните медиуми покренува значајни прашања за приватноста и безбедноста на податоците. Корисниците често споделуваат лични информации без целосно да ги разберат импликациите, што доведува до загриженост за тоа како податоците се: собираат, складираат и користат од компаниите. Прекршувањата на податоците од висок профил и скандалите, ја истакнаа потребата за поголема регулација и транспарентност во индустријата, како и важноста од заштита на приватноста на корисниците на глобално ниво.⁵⁴

4) Културна хомогенизација: широката употреба на социјалните медиуми може да доведе до културна хомогенизација, кога доминантните култури ги засенуваат локалните традиции и практики. Како што глобалните трендови и влијанија се проникнуваат во локалните култури, постои ризик од губење на уникатните културни идентитети и практики. Овој феномен може да доведе до чувство на културна дислокација и копнеж за автентичност кај поединците кои се чувствуваат исклучени од нивното наследство.⁵⁵

Глобализацијата и социјалните медиуми се длабоко испреплетени сили кои го трансформираа начинот на кој поединците и општествата комуницираат во современиот свет. Социјалните медиуми ја олеснуваат: комуникацијата, културната размена и економските можности, придонесувајќи за меѓусебната поврзаност на глобалното општество. Сепак, исто така, тие претставува предизвици, вклучувајќи: дезинформации, нееднаквост, загриженост за приватноста и културна хомогенизација. Додека се движиме низ овој комплексен пејзаж, од суштинско значење е да се искористат позитивните

⁵⁴ **Zuboff, S. (2019).** *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power.* PublicAffairs.

⁵⁵ **Zulfiqar, A., & Khalid, F. (2022).** *New Media and Identity Crises: A Challenge of Cultural Homogenization.* *Pakistan Journal of Social Research*, 4(4).

аспекти на глобализацијата и социјалните медиуми додека се решаваат нивните инхерентни предизвици. Со промовирање на дигиталната писменост, поттикнување на меѓукултурното разбирање и застапување за одговорно користење на социјалните медиуми, може да се работи за поинклузивно и порамноправно глобално општество.

Додека социјалните медиуми нудат можности за поврзување и самоизразување, тие, исто така, претставуваат значителни предизвици за менталното здравје.

Позитивни аспекти на социјалните медиуми:

1) Поврзување и заедница: Социјалните медиуми им овозможуваат на поединците да се поврзат со: пријателите, семејството и истомисленниците ширум светот. За многумина, овие платформи обезбедуваат чувство на припадност и заедница, особено за оние кои, можеби, се чувствуваат изолирани во нивните офлајн животи. Онлајн групите за поддршка можат да бидат од непроценливо значење за поединците кои се занимаваат со проблеми со менталното здравје, бидејќи нудат простор за споделување искуства и добиваат охрабрување од другите кои ја разбираат нивната борба.⁵⁶

2) Пристап до информации и ресурси: Социјалните медиуми служат како моќна алатка за ширење информации за менталното здравје. Кампањите за подигање на свеста и едукативните содржини можат да помогнат да се намали стигмата и да се поттикнат поединците да бараат помош. Многу организации за ментално здравје ги користат

⁵⁶ Naslund, J. A., Aschbrenner, K. A., Marsch, L. A., & Bartels, S. J. (2016). *The future of mental health care: Peer-to-peer support and social media*. **Epidemiology and Psychiatric Sciences**, 25(2), 113-122.

социјалните медиуми за споделување: ресурси, стратегии за справување и информации за достапните услуги, што им го олеснува на поединците пристапот до поддршката.⁵⁷

3) Самоизразување и креативност: платформите за социјални медиуми на корисниците им овозможуваат простор да се изразат креативно. Споделувањето уметност, пишување или лични приказни, може да биде терапевтско и охрабрувачко. За некои, чинот на создавање и споделување содржина може да ја зголеми самодовербата и да поттикне чувство на достигнување.⁵⁸

Негативни аспекти на социјалните медиуми:

1) Проблеми со социјална споредба и самодоверба: Еден од најзначајните недостатоци на социјалните медиуми е тенденцијата на корисниците да се вклучат во социјална споредба. Поединците често ги споредуваат нивните животи со курирани и идеализирани верзии на туѓи животи презентирани на интернет. Ова може да доведе до чувство на: несоодветност, ниска самодоверба и незадоволство од сопствениот живот.⁵⁹ Истражувањата покажуваат дека честото изложување на идеализирани слики може да придонесе за проблеми со сликата на телото, особено кај адолесцентите и младите возрасни.

2) Анксиозност и депресија: Бројни студии ја поврзуваат прекумерната употреба на социјалните медиуми со зголемените нивоа на анксиозност и депресија. Постојаната потреба да се проверуваат известувањата, да се одговара на пораките и да се одржува

⁵⁷ **Reavley, N. J., & Pilkington, P. D. (2014).** Use of social media to promote mental health awareness and reduce stigma: A systematic review. *Journal of Mental Health, 23*(6), 269-276.

⁵⁸ **Vaingankar, J. A., van Dam, R. M., Samari, E., Chang, S., Seow, E., Chua, Y. C., Luo, N., Verma, S., & Subramaniam, M. (2022).** Social media-driven routes to positive mental health among youth: Qualitative enquiry and concept mapping study. *JMIR Pediatrics and Parenting, 5*(1), e35285.

⁵⁹ **Vogel, E. A., Rose, J. P., Roberts, L. R., & Eckles, K. (2014).** Social comparison, social media, and self-esteem. *Psychology of Popular Media Culture, 3*(4), 206-222.

присуство на интернет, може да создаде чувство на притисок и стрес. Дополнително, негативните интеракции, како што е сајбер малтретирањето или онлајн вознемирувањето, може да ги влошат чувствата на анксиозност и да доведат до депресивни симптоми.⁶⁰

3) Страв од пропуштање: Социјалните медиуми може да интензивираат вознемиреност заради пропуштање на социјални настани или искуства што другите ги споделуваат на интернет. Ова може да доведе до компулсивно проверување на социјалните медиуми и постојана потреба да се остане поврзан, што дополнително придонесува за анксиозност и стрес.⁶¹

4) Нарушување на сонот: Користењето на социјалните мрежи, особено пред спиење, може да го наруши режимот на спиење. Сината светлина што ја емитуваат екраните може да го попречи природниот циклус на спиење и будење на телото, што доведува до тешкотии во заспивањето и намалување на квалитетот на сонот. Лошиот сон е тесно поврзан со разни проблеми со менталното здравје, вклучително и анксиозност и депресија.⁶²

Односот меѓу социјалните медиуми и менталното здравје е комплексен, опфаќа и позитивни и негативни аспекти. Додека социјалните медиуми можат да поттикнат врска, да обезбедат вредни ресурси и да поттикнат самоизразување, исто така можат да придонесат за проблеми со: анксиозност, депресија и самодоверба. Со внимателно приближување кон социјалните медиуми и воспоставување здрави граници, поединците

⁶⁰ **Cunningham, J. A., & Kuss, D. J. (2022).** Problematic social media use in adolescents and young adults: A systematic review and meta-analysis. *JMIR Mental Health*, 9(4), e33450.

⁶¹ **Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., & Gladwell, V. M. (2013).** Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1841-1848.

⁶² **American Academy of Sleep Medicine. (2021).** Social media use linked to sleep problems in teens and adults. *Sleep Foundation*.

можат да ги искористат нивните придобивки додека ги минимизираат нивните ризици. Како што општеството продолжува да се движи низ дигиталниот пејзаж, тековните истражувања и свесноста се од суштинско значење за разбирање и решавање на влијанието на социјалните медиуми врз менталното здравје.

4. ВРЕДНОСТИ

Вредностите⁶³ се основни верувања и принципи кои: го водат однесувањето на поединците, ги обликуваат нивните одлуки и влијаат на нивната интеракција со другите. Тие служат како морален компас на општествата, обезбедувајќи рамка за она што се смета за правилно и погрешно, прифатливо и неприфатливо. Вредностите⁶⁴ можат да бидат длабоко лични, одразувајќи ги индивидуалните искуства и воспитувањето, или можат да бидат колективни, претставувајќи ги заедничките идеали на: заедницата, културата или општеството. Во нивната суштина, вредностите опфаќаат широк спектар на концепти, вклучувајќи: честност, интегритет, почит, одговорност, сочувство и правда. Тие ги информираат нашите приоритети, ги мотивираат нашите постапки и ни помагаат да се движиме низ сложените општествени пејзажи. На пример, општеството кое ја цени еднаквоста може да даде приоритет на политиките кои промовираат социјална правда и инклузивност, додека културата што го нагласува индивидуализмот може да ги слави личните достигнувања и самодовербата. Формирањето вредности е под влијание на различни фактори, вклучувајќи го: семејното воспитување, културното потекло, образованието, религијата и социјалните интеракции. Како што поединците растат и се среќаваат со нови искуства, нивните вредности може да се развиваат, одразувајќи ги

⁶³ <https://www.ukessays.com/essays/sociology/norms-and-values.php>

⁶⁴ Rokeach, M. (1973). The Nature of Human Values.

промените во перспективата и разбирањето. Оваа динамична природа на вредностите е особено очигледна во контекст на глобализацијата, кога изложеноста на различни култури и системи на верувања може да ги предизвика и преобликува постојните вредности. Разбирањето на вредностите⁶⁵ е од суштинско значење за разбирање на човековото однесување и социјалната динамика. Тие играат клучна улога во обликувањето на групните идентитети, поттикнувањето на социјалната кохезија и водење на етичкото одлучување. Во сè повеќе меѓусебно поврзан свет, каде што културните разлики може да доведат до недоразбирања и конфликти, подлабоката свест за вредностите може да промовира: емпатија, дијалог и соработка меѓу поединците и заедниците. Додека го истражуваме концептот на вредности, ќе го испитаме нивното значење во личните и општествените контексти, факторите кои влијаат на нивниот развој и нивната улога во обликувањето на нашите интеракции и односи. Навлегувајќи во комплексноста на вредностите, може да се увидат мотивациите за поттикнување на човековото однесување и принципите на нашето заедничко постоење. Вредностите⁶⁶ се основните верувања и принципи кои го водат нашето однесување, влијаат на нашите одлуки и ги обликуваат нашите интеракции со другите. Тие служат како морален компас што ги насочува нашите постапки и пресуди, обезбедувајќи рамка за разбирање што е правилно и погрешно, прифатливо и неприфатливо. Вредностите не се само лични; тие, исто така, се колективни, формирајќи ја основата на: културите, заедниците и општествата. Вредностите се апстрактни и често се земаат здраво за готово додека не бидат оспорени или контрадикторни. Тие можат да бидат позитивни, како што се: еднаквост, слобода и сочувство, или негативни, како што се: нетолеранција и алчност. Вредностите, исто така,

⁶⁵ Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free Press.

⁶⁶ Cohen, A. P. (2007). *The cultural construction of the self: A comparative perspective*. Routledge.

се хиерархиски; поединците и општествата даваат приоритет на одредени вредности пред други, што може да доведе до конфликти кога вредностите ќе се судрат. Покрај тоа, вредностите не се униформни во сите општества; тие се културно специфични и може значително да варираат од едно до друго општество. Разбирањето на природата на вредностите бара препознавање на нивната двојна улога и како лични и социјални феномени. На лично ниво, вредностите се интернализирани верувања кои го водат индивидуалното однесување. На општествено ниво, тие се колективни договори за тоа што е важно и вредно, обезбедувајќи заедничка рамка за општествениот живот. Оваа двојна улога ја истакнува комплексноста на вредностите како длабоко лични и инхерентно социјални. Вредностите може да се дефинираат како трајни верувања кои се општествено споделени и кои влијаат на индивидуалното и колективното однесување. Тие опфаќаат широк спектар на концепти, вклучувајќи: чесност, интегритет, почит, сочувство и правда. Вредностите често се всадуваат кај поединците преку: семејството, образованието, религијата и културните традиции. Тие се развиваат со текот на времето, под влијание на личните искуства и општествените промени. Додека некои вредности може да се универзални, како што е важноста на емпатијата и правичноста, други може значително да варираат во различни култури и заедници. Вредностите се формираат низ сложен процес на социјализација, почнувајќи од детството и продолжувајќи низ животот. Семејството, образованието, религијата и групите на врсници играат значајна улога во пренесувањето на вредностите. На пример, семејството може да ја всади вредноста на напорната работа, додека училиштата може да ја нагласат вредноста на знаењето и интелектуалните достигнувања. Медиумите и популарната култура, исто така, влијаат на формирањето на вредностите, обликувањето на перцепциите и ставовите преку постојано изложување на

одредени идеи и слики. Културниот контекст⁶⁷ е клучен во обликувањето на вредностите. Различни општества имаат уникатни вредносни системи под влијание на нивните: историски, економски и социјални услови. Во колективистичките култури вредностите, како заедницата и меѓузависноста, се најважни, додека во индивидуалистичките култури, личното достигнување и автономијата се високо ценети. Овие културни разлики одразуваат пошироки општествени приоритети и можат да влијаат на сè, од семејните структури, до економските политики. Вредностите не се статични; тие се развиваат со текот на времето. Промените во општествените услови, како што се економскиот развој или технолошкиот напредок, може да доведат до промени во вредностите. На пример, индустриската револуција донесе поголем акцент на ефикасноста и продуктивноста. Дополнително, изложеноста на различни култури преку глобализацијата може да резултира со усвојување на нови вредности и реевалуација на постојните. Оваа динамична природа на вредностите ја нагласува нивната реакција на променливите општествени контексти. На индивидуално ниво, вредностите играат клучна улога во личниот развој. Тие го обликуваат нашиот идентитет, влијаат на нашите избори и ги водат нашите интеракции со другите. На пример, личноста која ја цени чесноста веројатно ќе има приоритет на транспарентноста во нивните односи и професионални зделки. Оваа посветеност на вистинитоста негува доверба и почит, кои се од суштинско значење за здрави односи. Покрај тоа, вредностите можат да послужат како извор на мотивација и издржливост. Во време на неволја, поединците често се потпираат на нивните основни вредности за да се справат со предизвиците и да одржат чувство за цел. На пример, некој што ја цени упорноста може да биде повеќе склон да ги надмине тешкотиите, гледајќи ги

⁶⁷ Feather, N. T. (1995). *Values, valence, and the role of values in social judgment*. In A. Tesser (Ed.), *Advanced social psychology* (pp. 227–257). McGraw-Hill.

неуспесите како можности за раст, а не како непремостливи пречки. На овој начин, вредностите не само што дефинираат кои сме, туку и нè овластуваат да станеме најдобри верзии од себе.

Вредностите служат неколку суштински функции во општеството. Прво, тие обезбедуваат рамка за општествено уредување преку насочување на однесувањето и поттикнување предвидливост. Кога членовите на едно општество споделуваат заеднички вредности, тоа создава чувство на кохезија и солидарност, што ги прави социјалните интеракции похармонични. Овој заеднички систем на вредности помага да се одржи социјалната стабилност преку обезбедување јасни насоки за прифатливо однесување. Второ, вредностите се инструментални во обликувањето на социјалните институции и политики. На пример, вредноста на образованието во многу општества води до воспоставување на сеопфатни образовни системи. Слично на тоа, вредноста на еднаквоста може да поттикне законски мерки насочени кон намалување на социјалните нееднаквости. Овие институционални манифестации на вредности го покажуваат нивното влијание врз пошироката општествена структура. Исто така, вредностите играат клучна улога во формирањето на идентитетот. Тие им помагаат на поединците да дефинираат кои се и каде припаѓаат во рамките на општественото ткиво. Со усогласување со одредени вредности, поединците го изразуваат својот идентитет и се разликуваат од другите. Овој процес на формирање идентитет е клучен за личниот развој и социјалната интеграција, бидејќи на поединците им обезбедува чувство на цел и припадност. Покрај тоа, вредностите ја олеснуваат социјалната координација и соработка. Заедничките вредности создаваат заедничка основа за поединците да работат заедно кон колективните цели. На пример, вредноста на тимската работа на работното место поттикнува соработка и колективно

решавање проблеми. Оваа кооперативна динамика е од суштинско значење за постигнување општествен напредок и справување со колективните предизвици. Вредностите се и двигатели и одраз на општествените промени. Од една страна, промените во вредностите може да доведат до значителни трансформации во општествените: норми, институции и практики. На пример, зголемената вредност на одржливоста на животната средина доведе до промени во однесувањето на: потрошувачите, корпоративните практики и владините политики. Овие промени го одразуваат признавањето на важноста на заштитата на животната средина за идните генерации. Од друга страна, општествената промена може да влијае на вредностите. Големите настани, како што се: војни, економски кризи и општествени движења, може да ги предизвикаат постојните вредности и да промовираат нови. Движењето за граѓански права во Соединетите Американски Држави, на пример, повеќе ги акцентираше вредностите, како што се правдата и еднаквоста. Оваа реципрочна врска меѓу вредностите и општествените промени ја истакнува нивната меѓусебна поврзаност и заемно влијание. Динамичната интеракција меѓу вредностите и општествените промени ја нагласува важноста на разбирањето на вредностите во социолошката анализа. Со испитување на тоа како вредностите се развиваат и комуницираат со општествените структури, социолозите можат да добијат увид во механизмите на општествените промени и континуитет. Ова разбирање е од клучно значење за решавање на современите општествени прашања и поттикнување позитивни социјални трансформации.

Вредностите, исто така, играат значајна улога во обликувањето на јавното мислење и политичките агенди. Како што се менуваат општествените вредности, тие влијаат на приоритетите и политиките на политичките лидери. На пример, промената на вредностите

во однос на родовата еднаквост доведе до зголемена застапеност на жените во политиката и имплементација на политики насочени кон намалување на родовите разлики. Ова влијание на вредностите врз политиката ја нагласува нивната важност во обликувањето на насоката на општествениот развој. Во пошироки размери, вредностите се составен дел на кохезијата и функционирањето на општествата. Заедничките вредности⁶⁸ создаваат чувство на припадност и заедница, поттикнувајќи ги социјалните врски меѓу поединците. Тие обезбедуваат заедничка рамка за: разбирање и решавање на општествените прашања, промовирање на соработка и соработка. Понатаму, вредностите можат да поттикнат општествени промени и напредок. Движењата кои се залагаат за: граѓански права, заштита на животната средина и социјална правда, честопати се вкоренети во колективната посветеност на вредностите кои даваат приоритет на: човековото достоинство, одржливост и еднаквост. Овие движења ги предизвикуваат постојните норми и вршат притисок за реформи кои се усогласуваат со еволуирачките вредности на општеството. Како такви, вредностите не се статични; тие можат да се прилагодат и трансформираат како одговор на новите предизвици и перспективи, како одраз на динамичната природа на општествата. И покрај нивната важност, вредностите може да доведат и до конфликти, особено во различни општества каде што поединците и групите може да имаат различни верувања. Овие конфликти можат да се манифестираат во различни форми, од меѓучовечки несогласувања, до поголеми општествени тензии. На пример, различните ставови за прашања, како што се: слободата на говорот, религиозното изразување и социјалната правда, може да создадат поделби во заедниците. Навигацијата на овие конфликти бара посветеност за: дијалог, емпатија и разбирање. Од суштинско значење е

⁶⁸ **Inglehart, R. (1997).** *Modernization and postmodernization: Cultural, economic, and political change in 43 societies.* Princeton University Press.

да се признае дека иако нашите вредности може да се разликуваат, основните искуства и аспирации на човекот често имаат заедничка основа. Со поттикнување на отворена комуникација и меѓусебно почитување, поединците и општествата можат да работат на усогласување на разликите и изнаоѓање решенија кои ги почитуваат различните перспективи. Вредностите⁶⁹ се основен аспект на човековото постоење, кои ги обликуваат нашите идентитети, ги водат нашите постапки и влијаат врз структурата на општеството. Тие играат клучна улога во личниот развој, обезбедувајќи морален компас кој им помага на поединците да се движат низ животните предизвици. На општествено ниво, споделените вредности поттикнуваат кохезија и напредок, а истовремено претставуваат предизвици за кои е потребно внимателно преговарање и разбирање. Како што продолжуваме да се развиваме како поединци и заедници, од суштинско значење е да размислуваме за нашите вредности, да се вклучиме во значаен дијалог и да се стремиме кон општество кое ги почитува различните верувања и принципи кои го збогатуваат нашето колективно човечко искуство.

5. НОРМИ

Нормите⁷⁰ се напишани правила и очекувања кои управуваат со однесувањето во рамките на едно општество или група, служејќи како клучна рамка за социјалната интеракција. Тие диктираат што се смета за прифатливо и неприфатливо однесување, водејќи ги поединците во нивниот секојдневен живот и обликувајќи ја динамиката на општествените односи. Нормите⁷¹ може да варираат во голема мера во: различни култури, заедници и контексти, како одраз на вредностите и верувањата кои се во основата на

⁶⁹ Kluckhohn, C., & Strodtbeck, F. L. (1961). *Variations in value orientations*. Row, Peterson.

⁷⁰ <https://www.ukessays.com/essays/sociology/norms-and-values.php>

⁷¹ Miller, D. T., & Prentice, D. A. (1994). Changing norms to change behavior. *Annual Review of Psychology*, 45(1), 127-153.

одредено општество. Во нивната суштина, нормите може да се категоризираат во неколку видови, вклучувајќи: народни начини, обичаи и табуа. Народните начини се неформални норми кои управуваат со секојдневното однесување, како што се бонтон и обичаи, кои, иако не се строго спроведени, придонесуваат за социјална кохезија. Морите, од друга страна, се посериозни норми кои носат морално значење, често кодифицирани во закони, како што се забраните против кражба или насилство. Табуата претставуваат најстроги норми, чии прекршувања се сметаат за длабоко навредливи или незамисливи, како што се инцестот или канибализмот. Воспоставувањето и спроведувањето на нормите се под влијание на различни фактори, вклучувајќи ги: културните традиции, социјалните институции и историските контексти. Генерално, законите се сметаат за најобврзувачки норми во едно општество, бидејќи тие се формализирани правила на однесување утврдени и спроведени од државата. Правните норми, за разлика од другите општествени норми (како што се етичките или моралните норми), се: создаваат, толкуваат и спроведуваат од страна на владини институции. Овие норми имаат за цел да го регулираат однесувањето во општеството и да обезбедат: ред, правда и заштита на правата. Непочитувањето на законските норми често води до правни последици, како што се: парични казни, затворска казна или други казни. Законите го црпат својот авторитет од суверенитетот на државата и се разликуваат од другите видови норми по нивната спроводливост преку формални механизми, како што се: судовите, полицијата и законодавните тела. Тие се учат преку процесите на социјализација, кога поединците ги интернализираат очекувањата на нивните: семејства, врстници и заедници. Како што се развиваат општествата, нормите може да се менуваат, одразувајќи ги промените во: вредностите, верувањата и социјалната динамика. Оваа приспособливост им овозможува на нормите да одговорат на новите

предизвици и можности. Но, исто така, може да доведе до тензии и конфликти кога се судираат различните норми. Разбирањето на нормите е од суштинско значење за разбирање на социјалното однесување и функционирањето на општеството. Тие играат витална улога во одржувањето на: редот, олеснувањето на соработката и негувањето чувство на припадност меѓу поединците. Меѓутоа, нормите, исто така, може да ја овековечат нееднаквоста и исклученоста, особено кога тие маргинализираат одредени групи или ги зајакнуваат стереотипите. Додека го истражуваме концептот на нормите, ќе го истражимо нивното значење⁷² во: обликувањето на индивидуалното и колективното однесување, процесите преку кои тие се воспоставуваат и одржуваат, како и нивното влијание врз социјалната кохезија и конфликти. Со испитување на сложеноста на нормите, може да се стекнат вредни сознанија за механизмите што го регулираат општествениот живот и начините на кои поединците се движат по очекувањата на нивните заедници. Нормите се непишани правила и очекувања кои управуваат со однесувањето во рамките на едно општество или група. Тие служат како насоки за она што се смета за прифатливо и соодветно однесување, обликувајќи ги нашите интеракции и влијаат врз нашите одлуки. Нормите⁷³ може многу да варираат во: различни култури, заедници и контексти, како одраз на вредностите и верувањата на општествата во кои постојат. Нормите може да се дефинираат како неформални и формални насоки кои диктираат како поединците треба да се однесуваат во конкретни ситуации. Тие опфаќаат широк опсег на однесувања, од секојдневни практики, како што е поздравување некого со ракување, до посложени општествени очекувања, како што е придржување кон кодекси на облекување во професионални услови. Нормите можат да се класифицираат во две главни категории –

⁷² Elster, J. (1989). *The Cement of Society: A Study of Social Order*. Cambridge: Cambridge University Press.

⁷³ **Bicchieri, C. (2006).** *The Grammar of Society: The Nature and Dynamics of Social Norms*. Cambridge University Press.

народни начини и обичаи. Нормите служат неколку суштински функции во општеството. Прво и основно, тие обезбедуваат чувство на предвидливост и стабилност. Со воспоставување на очекувано однесување, нормите им помагаат на поединците да се движат во социјалните интеракции и да ја намалат неизвесноста. Оваа предвидливост ја поттикнува довербата и соработката меѓу членовите на заедницата, бидејќи поединците можат да се потпрат еден на друг за да се придржуваат до заедничките очекувања. Дополнително, нормите играат клучна улога во социјализацијата, процес преку кој поединците ги учат и интернализираат вредностите и однесувањата на нивната култура. Од мали нозе, поединците се учат на нормите на нивното општество преку: семејството, образованието и интеракциите со врсниците. Овој процес на социјализација помага да се одржи општествениот поредок и кохезија, бидејќи поединците учат да се усогласат со очекувањата на нивната заедница. Покрај тоа, нормите можат да послужат како механизам за социјална контрола. Кога поединците отстапуваат од воспоставените норми, социјалните санкции – кои се движат од благо неодобрување, до формална казна – може да се применат за да се поттикне усогласеноста. Ова спроведување на нормите помага да се зачуваат општествените вредности и да се одржи редот, осигурувајќи дека поединците дејствуваат на начини кои се сметаат за прифатливи од нивните врсници.

Развојот на нормите е под влијание на различни фактори, вклучувајќи ја: културата, историјата и социјалниот контекст. Културните норми⁷⁴ се обликувани од: верувањата, вредностите и практиките на одредено општество. На пример, нормите околу родовите улоги, семејните структури и работната етика може значително да се разликуваат во различни култури. Историските настани, како што се: војните,

⁷⁴ **Hofstede, G. (2001).** *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations* (2nd ed.). Sage Publications.

економските промени и социјалните движења, исто така, можат да влијаат на еволуцијата на нормите, што доведува до промени во општествените очекувања со текот на времето. Социјалниот контекст игра клучна улога во утврдувањето кои норми се релевантни во конкретни ситуации. На пример, нормите што го регулираат однесувањето на формален настан може да се разликуваат од оние во случајниот собир. Дополнително, присуството на различни групи во едно општество може да доведе до коегзистенција на повеќе норми, создавајќи комплексен пејзаж на очекувања по кои поединците мора да се движат. Иако нормите се од суштинско значење за социјалната кохезија, исто така тие можат да претставуваат предизвици, особено во сè поразновидните општества. Конфликтите може да настанат кога поединци од различно културно потекло ќе се сретнат со различни норми. На пример, она што се смета за учтиво однесување во една култура, може да се сфати како непристојно во друга. Овие недоразбирања може да доведат до социјална тензија и конфликт, нагласувајќи ја потребата за културна чувствителност и свест. Освен тоа, нормите понекогаш може да ја овековечат нееднаквоста и дискриминацијата. Нормите кои фаворизираат одредени групи пред другите, може да ги маргинализираат поединците кои не се во согласност со доминантните очекувања. На пример, нормите околу стандардите за: убавина, родовите улоги и професионалното однесување, можат да ги зајакнат стереотипите и да ги ограничат можностите за оние кои не одговараат на пропишаната форма. Нормите⁷⁵ се пишани и напишани правила, како правните норми кои го обликуваат нашето однесување и интеракции во општеството. Тие обезбедуваат рамка за разбирање на прифатливото однесување, поттикнување предвидливост и социјална кохезија. Сепак, развојот и спроведувањето на нормите се под влијание на различни фактори, вклучувајќи ја: културата, историјата и социјалниот контекст. Како што

⁷⁵ **Durkheim, É. (1893).** *The Division of Labor in Society* (W. D. Halls, Trans.). Free Press, 1997.

општествата стануваат поразновидни, од суштинско значење е да се препознаат сложеноста на нормите и потенцијалните предизвици што тие ги претставуваат. Со промовирање на културната свест и охрабрување на дијалогот, поединците и заедниците можат да се движат низ сложениот пејзаж на норми, поттикнувајќи поинклузивно и поразбирливо општество. На крајот на краиштата, нормите не се само ограничувања на однесувањето; тие се динамични елементи на општествениот живот кои ги одразуваат вредностите и верувањата на заедниците во кои живееме.

6. ФОРМИРАЊЕ ИДЕНТИТЕТ

Формирањето идентитет⁷⁶ е сложен и динамичен процес преку кој поединците развиваат чувство за себе и го воспоставуваат своето единствено место во општествениот свет. Ова повеќеслојно патување опфаќа различни димензии, вклучувајќи: лични, социјални, културни и психолошки аспекти. Под влијание е на огромен број фактори, како што се: семејството, врниците, културата, искуствата и општествените очекувања. Идентитетот не е статична конструкција,⁷⁷ туку тој еволуира со текот на времето додека поединците се движат во различни: животни фази, контексти и односи. Во неговото јадро, формирањето на идентитет вклучува интеграција на различни елементи, вклучувајќи: вредности, верувања, улоги и искуства, во кохерентен самоконцепт. Овој процес често започнува во детството и продолжува во текот на адолесценцијата⁷⁸ и во зрелоста, бидејќи поединците се справуваат со прашањата за тоа: кои се, каде припаѓаат и како се поврзани со другите. Клучните развојни теории, како што се етапите на психосоцијалниот развој на

⁷⁶ <https://www.ukessays.com/essays/sociology/identity-formation-and-development-on-the-internet-sociology-essay.php>

⁷⁷ Smith, J. A. (2019). The Role of Social Media in Identity Formation Among Adolescents.

⁷⁸ Marcia, J. E. (1980). Identity in Adolescence. In J. Adelson (Ed.), Handbook of Adolescent Psychology (pp. 159-187).

Ерик Ериксон,⁷⁹ ја истакнуваат важноста на истражувањето на идентитетот за време на адолесценцијата, критичен период обележан со зголемена саморефлексија и потрага по лична смисла. Културните и социјалните контексти играат значајна улога во обликувањето на идентитетот.

Концептот на *хабитус*⁸⁰ е централен за социолошката теорија на Пјер Бурдје, француски социолог. Бурдје го вовел овој концепт за да објасни како општествените практики и дејства се обликувани од индивидуалната и колективната историја, но, исто така, и од структурите и условите на општеството. Хабитус, во рамките на Бурдје, е систем на трајни, транспонирачки диспозиции кои ги водат: мислите, однесувањата и дејствата. Се развива преку нечии искуства, особено преку рана социјализација, и делува како збир на предиспозиции за перцепција и дејствување во светот на одредени начини. Клучни концепти поврзани со хабитусот се: поле – општествен простор (на пример: образование, политика, уметност) во кој комуницираат агенти со различни нивоа на моќ и хабитусот на поединците е обликуван од специфичното поле од кое се дел и капитал – ресурси, како што се: економски, социјален, културен или симболичен капитал што поединците ги користат во областа и овие форми на капитал, им помагаат на поединците да стекнат моќ и позиција во рамките на општествените структури. Факторите, како што се: етничката припадност, полот, социо-економскиот статус и културното потекло, можат да влијаат на тоа како поединците се перципираат себеси и како се перципирани од другите. Во сè поглобализираниот свет, изложеноста на различни култури и перспективи

⁷⁹ Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*.

⁸⁰ **Wacquant, L. (1992).** *The Structure and the Logic of Bourdieu's Concept of Habitus. Theory, Culture & Society*, 9(1), 56-64.

може дополнително да го збогати процесот на формирање идентитет, дозволувајќи им на поединците да црпат од поширок опсег на влијанија и искуства.

Формирањето на идентитет често е испреплетено со социјалните интеракции и односи. Групите на врсници, семејната динамика и припадностите во заедницата, како и медиумите, придонесуваат за развојот на самоконцептот, бидејќи поединците бараат: потврда, прифаќање и припадност. Интеракцијата меѓу личната агенција и општествените структури е од клучно значење, бидејќи поединците се движат по општествените норми и очекувања додека се стремат да ја потврдат својата индивидуалност.

Додека го истражуваме концептот на формирање идентитет, ќе ги испитаме различните фактори кои влијаат на овој процес, фазите на развој и импликациите за личниот и социјалниот идентитет. Разбирањето на формирањето на идентитетот е од суштинско значење за препознавање на сложеноста на човековото искуство и начините на кои поединците конструираат смисла во нивните животи, на крајот обликувајќи ги нивните интеракции со светот околу нив. Формирањето идентитет е сложен и динамичен процес преку кој поединците развиваат чувство за себе и го воспоставуваат своето единствено место во општеството. Овој процес опфаќа различни димензии, вклучувајќи: лични, социјални, културни и психолошки фактори. Формирањето идентитет не е единствен настан, туку доживотно патување под влијание на: искуствата, врските и општествените контексти. Во неговото јадро, идентитетот се однесува на: квалитетите, верувањата, особините на личноста и изразите што ја разликуваат личноста или групата. Опфаќа различни аспекти, вклучувајќи: пол, етничка припадност, националност, религија и општествени улоги. Идентитетот е повеќеслоен и може да се развива со текот на времето додека поединците се соочуваат со нови искуства и предизвици. Формирањето

идентитет е особено значајно за време на адолесценцијата, критичен период кој се карактеризира со истражување и самооткривање.

Фази на формирање на идентитетот

Ерик Ериксон,⁸¹ истакнат развоен психолог, предложи теорија за психосоцијалниот развој која опишува осум фази на формирање на идентитет во текот на човековиот животен век.

Две од овие фази се особено релевантни за дискусијата за формирање идентитет:

1) Идентитетот наспроти збунетоста на улогите (адолесценција): Во текот на оваа фаза, која обично се јавува на возраст од 12 до 18 години, поединците се справуваат со прашањата за идентитетот и личните вредности. Адолесцентите истражуваат различни улоги, верувања и искуства додека се обидуваат да воспостават кохерентно чувство за себе. Успешната навигација на оваа фаза води до силно чувство на идентитет, додека неуспехот може да резултира со конфузија и неизвесност за своето место во светот.

2) Интимност наспроти изолација (млада зрелост): По воспоставувањето на идентитетот, младите возрасни се соочуваат со предизвикот да формираат интимни односи. Оваа фаза ја нагласува важноста на поврзувањето со другите, додека се одржува чувството за себе. Успешното решавање на оваа фаза поттикнува длабоки, значајни врски, додека неуспехот може да доведе до чувство на изолација и осаменост.

Фактори кои влијаат на формирањето на идентитетот

Неколку фактори придонесуваат за процесот на формирање идентитет, вклучувајќи:

⁸¹ Erikson, E. H. (1968). Identity: Youth and Crisis.

1) Влијание на семејството: семејството игра клучна улога во обликувањето на идентитетот на поединецот. Раните искуства, родителските стилови и семејната динамика може значително да влијаат на самоперцепцијата и вредностите. Поддршката и негувачката семејна средина често поттикнува здрав развој на идентитетот, додека дисфункционалната семејна динамика може да доведе до предизвици во самоидентитет.

2) Културен контекст: Културата длабоко влијае врз формирањето на идентитетот. Културните норми, вредности и традиции ги обликуваат верувањата и однесувањата на поединците, обезбедувајќи рамка за разбирање на нивното место во светот. На пример, поединците од колективистичките култури може да им дадат приоритет на групниот идентитет и семејните врски, додека оние од индивидуалистичките култури може да ги нагласат личните достигнувања и автономијата.

3) Социјални интеракции: Односите со врсниците и социјалните интеракции се критични во формирањето на идентитетот, особено за време на адолесценцијата. Пријателите и социјалните групи обезбедуваат можности за истражување, валидација и повратни информации, кои влијаат на самоконцептот и развојот на идентитетот. Позитивните односи со врсниците можат да ја подобрат самодовербата, додека негативните искуства, како што се малтретирањето или исклучувањето, може да го попречат формирањето на идентитетот.

4) Животни искуства: Значајни животни настани, како што се: траума, загуба или големи транзиции, можат длабоко да влијаат врз формирањето на идентитетот. Овие искуства може да ги поттикнат поединците да ги преиспитаат своите: верувања, вредности и чувство за себе. На пример, лице кое доживеало значителна загуба, може да помине низ

трансформативен процес, што ќе доведе до подлабоко разбирање на нивниот идентитет и приоритети.

5) Општествени влијанија: Пошироките општествени фактори, вклучувајќи го: социо-економскиот статус, образованието и медиумското претставување, исто така играат улога во формирањето на идентитетот. Пристапот до ресурси и можности може да ги обликува аспирациите и самоперцепцијата на поединците. Дополнително, општествените наративи и стереотипи можат да влијаат на тоа како поединците гледаат на себе и на својот потенцијал.

Улогата на идентитетот во личниот развој

Формирањето идентитет не е само процес на самооткривање; исто така игра клучна улога во личниот развој и благосостојба. Силното чувство за идентитет придонесува за:

1) Самопочит и самодоверба: Поединците со добро дефиниран идентитет имаат поголема веројатност да искушат поголема самодоверба и самодоверба. Јасното чувство за себе, на поединците им овозможува да се справат со предизвиците и да ги потврдат своите верувања и вредности.

2) Отпорност: Силниот идентитет може да ја подобри издржливоста, овозможувајќи им на поединците да се справат со неволјите и да се вратат од неуспесите. Кога се соочуваат со предизвици, поединците со солидно чувство за себе се подобро подготвени да ги задржат своите вредности и да се движат во тешки ситуации.

3) Значење и цел: Формирањето идентитет е тесно поврзано со потрагата по смисла и цел во животот. Разбирањето на нечиј идентитет им помага на поединците да постават

цели, да донесуваат одлуки и да се стремат кон страстите кои се усогласени со нивните вредности и верувања.

4) Социјални врски: Добро формируваниот идентитет поттикнува значајни односи и врски со другите. Поединците кои се разбираат себеси се способни да се вклучат во автентични врски, што доведува до подлабоки врски и чувство на припадност.

Формирањето идентитет е сложен и динамичен процес кој игра клучна улога во обликувањето на тоа кои сме ние како поединци. Опфаќа низа влијанија, вклучувајќи: семејство, култура, социјални интеракции и лични искуства, кои придонесуваат за нашето разбирање за себе и за нашето место во општеството. Патувањето за формирање идентитет е особено значајно за време на адолесценцијата и младата зрелост, бидејќи поединците се движат низ предизвиците на самооткривањето и воспоставувањето значајни односи. Добро формируваниот идентитет не само што ја подобрува самодовербата и издржливоста, туку и поттикнува чувство на цел и припадност. Како што продолжуваме да растеме и да се развиваме во текот на нашите животи, процесот на формирање идентитет останува тековен, како одраз на нашите променливи искуства и различните контексти во кои живееме. На крајот на краиштата, разбирањето и прифаќањето на нашите идентитети е од суштинско значење за личен развој и за негување врски со другите во сè покомплексен и меѓусебно поврзан свет.

ГЛАВА II

Културно моделирање

1. КУЛТУРНО МОДЕЛИРАЊЕ

Културното моделирање во контекст на темата: „Влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура: вредности, норми и формирање идентитет“ се однесува на начинот на кој платформите на социјалните медиуми дејствуваат како алатки кои: ги обликуваат, ги зајакнуваат или предизвикуваат културни норми и вредности кај младите. Овие платформи, преку споделената содржина и интеракциите што се случуваат, играат улога во тоа како младите: учат, усвојуваат и моделираат културни однесувања. Еве како се одвива културното моделирање во овој контекст:

1. Инфлуенсери и модели за улоги

„Влијателите“⁸² на социјалните медиуми, познатите личности и креаторите на содржини играат централна улога во културното моделирање на младите. Овие лица често поставуваат трендови, промовираат одредени животни стилови или поддржуваат одредени вредности и однесувања. Младите често бараат насоки од влијателни лица, без разлика дали се работи за: мода, политички убедувања, стандарди за убавина⁸³ или општествени норми. На пример, инфлуенсерите може да обликуваат како младите ја дефинираат убавината, успехот или дури и нивните политички ставови преку споделување содржина, што моделира одредени начини на размислување и дејствување. Однесувањето моделирано од овие влијателни лица, особено во форма на вирусни трендови или предизвици, стануваат прифатени од голем дел од младинската култура.

2. Динамика на врсничка група

⁸² Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online Communication among Adolescents: An Integrated Model of Its Attraction, Opportunities, and Risks. *Adolescence*, 46(181), 1-10.

⁸³ Tiggemann, M., & Slater, A. (2014). NetGirls: The Internet, Facebook, and Body Image Concern in Adolescent Girls. *International Journal of Eating Disorders*, 47(6), 630-643.

Социјалните медиуми создаваат виртуелни простори за формирање на врнички групи, а овие групи често дејствуваат како клучни извори на културно моделирање. Како што младите комуницираат меѓу себе онлајн, тие ги прифаќаат: однесувањата, јазикот и ставовите кои се нормализирани во нивните општествени кругови. Без разлика дали се работи за начинот на кој: се облекуваат, зборуваат или ги изразуваат своите ставови, младите често се моделираат според она што се смета за „кул“ или „прифатливо“ во нивните онлајн заедници. Притисокот од врниците,⁸⁴ директен и индиректен, се засилува на социјалните медиуми, а желбата да се вклопи или да се добие социјална валидација може да поттикне усогласеност со одредени културни норми.

3. Создавање содржина и култура на потрошувачи

Платформите за социјални медиуми им овозможуваат на младите не само да конзумираат, туку и да создаваат содржина. Овој процес на создавање содржина е форма на културно моделирање,⁸⁵ бидејќи младите луѓе можат да изберат кои аспекти од нивниот идентитет сакаат да ги претстават и како сакаат да бидат перципирани. На пример, тинејџер може да објавува: селфи, блогови за животниот стил или предизвици за танцување, за да моделира одредена слика за: успех, самодоверба или социјална припадност. Постојаниот циклус на создавање и потрошувачка на содржина ги обликува вредностите на кои младите им се приоритетни, како што се: материјализмот, изгледот или индивидуализмот, во зависност од содржината што е моделирана како пожелна.

4. Дигитални заедници и супкултури

⁸⁴ Murray, C., & Raskin, J. (2020). The Digital Age: The Impact of Social Media on Youth Culture. *Youth & Society*, 53(4), 450-467.

⁸⁵ Duggan, M., Ellison, N. B., Lampe, C., Lenhart, A., & Maidstone, A. (2015). *Social Media Update 2014*. Pew Research Center.

Социјалните медиуми овозможуваат појава на ниши супкултури и дигитални заедници каде младите можат да се поврзат со други кои споделуваат слични: интереси, идентитети или вредности. Овие онлајн простори функционираат како културни модели сами по себе, бидејќи нудат алтернативни вредносни системи и општествени практики надвор од мејнстрим културата. На пример, младите може да се вклучат во заедници фокусирани на: игри, активизам, екологија или фандоми, од кои секоја може да моделира различни: културни норми, верувања и идентитети. Ова може да доведе до создавање на: нови културни движења, норми и јазици кои се разликуваат од оние што се наоѓаат во офлајн, традиционалните поставки.⁸⁶

5. Трендови на социјалните медиуми и вирална содржина

Трендовите⁸⁷ на социјалните мрежи – без разлика дали вклучуваат: танци, меми, предизвици или хаштагови – служат како моќни алатки за културно моделирање. Овие трендови брзо се шират, обликувајќи го начинот на кој младите се однесуваат и комуницираат едни со други онлајн. Тие често моделираат како младите треба да се изразуваат, што се смета за „смешно“ или „кул“, па дури и како треба да се однесуваат во реалниот живот. На пример, подемот на движењето „грижа за себе“ или еколошкиот активизам преку платформи, како Инстаграм, моделираше културна промена кон: внимателност, благосостојба и одржливост кај младите.

6. Глобализација на културата

⁸⁶ Pew Research Center (2021). *Teens, Social Media & Technology 2021*.

⁸⁷ Murray, C., & Raskin, J. (2020). *The Digital Age: The Impact of Social Media on Youth Culture*. *Youth & Society*, 53(4), 450-467.

Социјалните медиуми ги заматија географските граници, овозможувајќи им на младите од различни култури да се поврзат и да влијаат едни на други. Оваа меѓукултурна размена води до моделирање на глобализирани трендови, мода и вредности кои повеќе не се ограничени на одредени региони или земји. На пример, младите ширум светот би можеле да прифатат одредени модни трендови или начини на зборување кои потекнуваат од различни земји, создавајќи похомогенизирана, но сепак, разновидна, глобална младинска култура.⁸⁸

7. Дигитална етика и општествена одговорност

Како што младите се изложени на различни култури и вредности на социјалните медиуми, исто така тие учат за дигиталната етика и општествената одговорност. Културното моделирање на социјалните медиуми сега вклучува како се очекува младите да се однесуваат во смисла на: почит, инклузивност и етичко однесување на интернет. Дигиталниот активизам, борбата против сајбер малтретирањето и кампањите за инклузивност во претставувањето, стануваат витални културни модели во обликувањето на младинските вредности за социјална правда и етика.

Културното моделирање⁸⁹ преку социјалните медиуми значително влијае на: вредностите, однесувањето и идентитетот на младите. Социјалните медиуми служат не само како простор за културна размена, туку и како простор во кој: однесувањето, ставовите и нормите се усвојуваат, предизвикуваат и се шират. Со набљудување, интеракција со, и учество во овие онлајн простори, младите луѓе постојано се изложени на

⁸⁸ Tomlinson, J. (1999). *Globalization and Culture*. University of Chicago Press.

⁸⁹ Geertz, C. (1973). *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*. Basic Books.

различни форми на културно моделирање, што, пак, го обликува нивниот: светоглед, идентитет и општествени улоги.

2. СТАВОВИ ЗА ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВРЗ: МЛАДИНСКАТА КУЛТУРА, ВРЕДНОСТИ, НОРМИ И ФОРМИРАЊЕ НА ИДЕНТИТЕТ

1. Оптимистички поглед (позитивно влијание)

Некои поединци и експерти ги гледаат социјалните медиуми како позитивно влијание врз младинската култура. Тие тврдат дека социјалните медиуми им обезбедуваат на младите:

- Зајакнување и глас:⁹⁰ Им дава платформа на младите луѓе да ги изразат своите идеи, идентитети и креативност на начини кои претходно не биле можни. Социјалните медиуми овозможуваат да се слушнат маргинализираните гласови и младите да се вклучат во општествени и политички каузи, што доведува до поголем активизам и социјална свест.
- Поврзување и заедница: Социјалните⁹¹ медиуми нудат можности за младите да се поврзат со истомисленици и да градат заедници за поддршка, особено за оние кои би можеле да се чувствуваат изолирани во нивните офлајн средини. Тоа им овозможува да најдат луѓе со слични: интереси, искуства и предизвици, поттикнувајќи чувство на припадност.

⁹⁰ **boyd, d. (2014).** *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens.* Yale University Press.

⁹¹ **Castells, M. (2009).** *Communication Power.* Oxford University Press.

- Самоизразување и истражување на идентитетот: Платформите на социјалните медиуми им овозможуваат на младите да истражуваат и експериментираат со различни аспекти на нивниот идентитет, од модни избори, до лични убедувања, без ограничувањата што би можеле да постојат во нивните офлајн средини. Овој простор за експериментирање може да им помогне да формираат поавтентично чувство за себе.
- Учење и раст: Социјалните медиуми⁹² овозможуваат пристап до огромен број на информации, дозволувајќи им на младите да учат за: различни култури, идеологии и социјални прашања. Оваа изложеност може да ги прошири нивните перспективи и да придонесе за личен раст.

2. Критички поглед (негативно влијание)

Од друга страна, многу критичари⁹³ имаат повнимателен или негативен став за влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура:

- Загриженост за менталното здравје: Некои тврдат дека социјалните медиуми можат да придонесат за: анксиозност, депресија и ниска самодоверба, особено кога младите се споредуваат себеси со нереални онлајн личности или се чувствуваат под притисок да ги исполнуваат стандардите на социјалните медиуми. Сајбер малтретирањето, онлајн вознемирувањето и потрагата по валидација преку лајкови и следбеници, може дополнително да ги влошат овие проблеми.
- Површност и плитки вредности: Критичарите, исто така, тврдат дека социјалните медиуми често промовираат површни вредности, како што е: потрагата по слава,

⁹² Fuchs, C. (2017). *Social Media: A Critical Introduction*. Sage Publications.

⁹³ Fuchs, C. (2017). *Social Media: A Critical Introduction*. Sage Publications.

богатство или физички изглед, над подлабоки квалитети, како: емпатија, интелигенција или градење заедница. Ова може да доведе до култура на материјализам и интеракции на ниво на површина што ги попречуваат автентичните врски и личниот раст.

- Намалена интеракција лице в лице: Подемот на социјалните медиуми,⁹⁴ исто така, може да се смета дека придонесува за опаѓање на социјалните интеракции лице в лице. Како што младите поминуваат повеќе време на интернет, некои веруваат дека можеби ги губат критичните социјални вештини, како што се: емпатијата, комуникацијата и разрешувањето конфликти, кои поприродно се развиваат во интеракциите во лице.
- Ехо комори и поларизација: Некои се загрижени дека социјалните медиуми можат да придонесат за зајакнување на пристрасни ставови или ехо комори, каде што младите се изложени само на содржина што се усогласува со нивните постоечки верувања. Ова може да го ограничи критичкото размислување и да придонесе за поголема поларизација во општеството.

3. Балансиран поглед (и позитивен и негативен)

Многу поединци, особено научници и едукатори, усвојуваат побалансиран пристап, препознавајќи ги и придобивките и недостатоците на влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура:

⁹⁴ **Pew Research Center. (2018).** *Teens, Social Media & Technology 2018.* Pew Research Center.

- Дигитална писменост и медиумско образование:⁹⁵ Сè поголем број експерти се залагаат за програми за дигитална писменост кои ги учат младите како одговорно да ги користат социјалните медиуми. Овие програми се фокусираат на: развој на вештини за критичко размислување; помагање на младите да се движат низ комплексноста на онлајн животот и промовирање поздрави навики на социјалните медиуми.
- Можност за умереност и контрола: Урамнотежениот став признава дека самите социјални медиуми не се инхерентно добри ниту лоши. Имено, се работи за тоа како младите ги користат. Кога се користат внимателно и со насоки, социјалните медиуми можат да бидат вредна алатка за: самоизразување, учење и поврзување. Кога се користат прекумерно или неодговорно, може да претставуваат ризик за менталното здравје и личниот развој.

4. Загрижен поглед (потенцијал за штета)

Некои имаат попесимистички или позагрижен став за долгорочните последици од социјалните медиуми врз младинската култура. Тие се особено загрижени за следново:

- Културна хомогенизација:⁹⁶ Постои страв дека социјалните медиуми може да доведат до губење на уникатните културни идентитети, бидејќи глобалните трендови и онлајн нормите сè повеќе доминираат како младите: се однесуваат, се облекуваат и размислуваат. Ова може да доведе до униформност на културата што ја задушува креативноста и различноста.

⁹⁵ **Livingstone, S. (2008).** *Taking Risky Opportunities in Youthful Content Creation: Teenagers' Use of Social Media.* *New Media & Society*, 10(3), 393-411.

⁹⁶ **Gerson, J., & Herst, C. (2016).** *Social Media and Youth: Exploring the Influence on Identity Formation and Cultural Norms.* *International Journal of Communication*, 10, 3107-3125.

- Нереални очекувања и притисок: Приказот на идеализираниот начин на живот на платформи како Instagram или TikTok, може да создаде нереални стандарди за: убавина, успех и среќа. Младите може да се чувствуваат под притисок да живеат според овие недостижни стандарди, што доведува до незадоволство и проблеми со самодовербата.
- Влијание врз младинската автономија: Некои се загрижени за степенот на контрола што компаниите на социјалните медиуми го имаат врз вниманието и однесувањето на младите. Алгоритмите кои даваат приоритет на одредени видови содржини, може да ги обликуваат: перцепциите, желбите, па дури и политичките убедувања на младите, потенцијално манипулирајќи ги младите корисници без нивна целосна свест.

Ставовите кон влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура⁹⁷ се разновидни, при што некои ги нагласуваат позитивните аспекти на: зајакнувањето, поврзувањето и истражувањето на идентитетот, додека други се фокусираат на: ризиците поврзани со менталното здравје,⁹⁸ површните вредности и социјалната изолација. Урамнотежениот пристап се чини дека е најпродуктивен, признавајќи дека иако социјалните медиуми можат да понудат можности за раст и изразување, тие, исто така, бараат внимателно управување за да се минимизираат нивните потенцијални штети. На крајот на краиштата, начинот на кој младите се ангажираат со социјалните медиуми – и насоките што ги добиваат – значително ќе го обликуваат влијанието врз нивните вредности, норми и идентитети.

⁹⁷ Marwick, A. E., & Boyd, D. (2014). *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*. Yale University Press.

⁹⁸ Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online Communication among Adolescents: An Integrated Model of Its Attraction, Opportunities, and Risks. *Adolescence*, 46(181), 1-10.

3. КУЛТУРНИ КОНЦЕПЦИИ

Културните концепции околу темата за влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура: вредности, норми и формирање на идентитет⁹⁹ се однесуваат на различните: верувања, претпоставки и вредности кои различни култури или групи ги имаат за улогата на социјалните медиуми во обликувањето на: однесувањето, вредностите и идентитетот на младите. Овие концепции често произлегуваат од пошироките културни ставови за: технологијата, младите и медиумите. Еве неколку клучни културни концепции околу оваа тема:

1. Социјалните медиуми како меч со две острици

Многу култури ги гледаат социјалните мрежи како меч со две острици: тие се и алатка за зајакнување и самоизразување и потенцијален извор на штета. Во оваа концепција постои длабока загриженост за потенцијалното негативно влијание врз младите, како што се: промовирање на нереални стандарди за убавина;¹⁰⁰ проблеми со менталното здравје и губење на приватноста. Сепак, постои и признание за улогата на социјалните медиуми во поттикнувањето на: креативноста, активизмот и глобалната меѓусебна поврзаност.

- **Зајакнување и активизам:** Во културите каде што активизмот е високо ценет, социјалните медиуми се гледаат како моќна алатка за младите да се мобилизираат, да се подигне свеста и да се залагаат за општествени промени. Платформите, како: Твитер, Инстаграм и ТикТок, често се пофалени затоа што им даваат глас на младите луѓе во обликувањето на политичкиот и социјалниот дискурс или климатски активизам.

⁹⁹ <https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/identity-formation>

¹⁰⁰ Tiggemann, M., & Slater, A. (2014). NetGirls: The Internet, Facebook, and Body Image Concern in Adolescent Girls. *International Journal of Eating Disorders*, 47(6), 630-643.

- Индивидуализам, наспроти колективизам: Во повеќе индивидуалистички култури, социјалните медиуми може да се гледаат како простор за самоизразување и лично брендирање, каде што младите можат да ги дефинираат и промовираат своите идентитети. Во колективистичките култури, социјалните медиуми може да се гледаат со поголема претпазливост, бидејќи може да поттикнат приоритет на индивидуалниот идентитет пред заедничките вредности или традиции.

2. Социјалните медиуми како одраз на културните идеали

Социјалните медиуми честопати делуваат како огледало што ги одразува вредностите и идеалите на општеството во кое се користат. Ова вклучува како одредени културни норми, верувања и идентитети се изразуваат и засилуваат на интернет.¹⁰¹ На пример:

- Стандарди за убавина:¹⁰² Во многу култури, социјалните медиуми зајакнаа одредени идеали за убавина, како што се: тенкоста, младоста и одредени црти на лицето, честопати доведувајќи ги младите да се усогласат со овие стандарди за да добијат социјална валидација. Во општества со ригидни очекувања за убавина, платформите, како Инстаграм, одиграа значајна улога во промовирањето на овие норми.
- Конsumerизам и материјализам: Во културите водени од потрошувачите, социјалните медиуми можат да ги зајакнат материјалистичките вредности преку промовирање на потрошувачката на: мода, производи за убавина, луксузни стоки и искуства во животниот стил. Младите често се моделираат врз основа на она што го гледаат како „влијателите“ или познатите личности го прикажуваат во нивните

¹⁰¹ Boyd, D. (2014). *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*. Yale University Press.

¹⁰² Tiggemann, M., & Slater, A. (2014). NetGirls: The Internet, Facebook, and Body Image Concern in Adolescent Girls. *International Journal of Eating Disorders*, 47(6), 630-643.

канални, интернализирајќи ги културните вредности фокусирани на материјалниот успех и статусот.

- Колективен идентитет и групна припадност: Во повеќе колективистички култури, фокусот на идентитетот на групата и социјалната хармонија може да се отслика на платформите на социјалните медиуми, каде што младите често се вклучуваат во колективни активности, како што се: учество во групни предизвици, поддршка на социјалните каузи или придржување до специфични културни или семејни очекувања споделени преку дигиталните заедници.

3. Подемот на дигиталните супкултури

Социјалните медиуми создадоа нови супкултури и дигитални заедници кои често се отстапување од традиционалните културни норми. Овие супкултури можат да го преобликуваат начинот на кој младите ги формираат своите идентитети и вредности.

Примерите вклучуваат:

- „Култура на инфлуенсери“: Подемот на културата на „влијателите“ роди нова форма на славна личност во која младите често бараат насоки за: модата, убавината, начинот на живот и личните вредности од „влијателите“. Во некои култури, овие инфлуенсери се гледаат како модели кои ги водат младите како да успеат во дигиталната ера, често промовирајќи самосоздаден успех и претприемништво.
- Ниши заедници и фандоми: На платформи, како: YouTube, Twitter, и сл. младите често формираат лажни супкултури околу заеднички интереси, како што се: игри, аниме или специфични музички жанрови. Овие дигитални заедници нудат алтернативни простори во кои младите можат да истражуваат идентитети и

вредности кои, можеби, не се усогласени со мејнстрим културата. На пример, супкултурата на „гејмерите“, односно нивните заедници околу одредени уметници или ТВ емисии, често создаваат свои уникатни групи на: вредности, однесувања и норми.

- Социјална правда и активизам: Во многу култури, социјалните медиуми станаа средство за младите да се вклучат во каузи, како што се: екологијата, родовата еднаквост, расната правда и ЛГБТК+ правата. Младите кои се усогласуваат со овие движења често формираат нови идентитети кои се фокусираат на активизмот, користејќи платформи, како Твитер или Инстаграм, за да ги промовираат своите каузи и да ги оспорат општествените норми.

4. Загриженост за дигиталната колонизација

Во некои култури, особено оние кои немаат западни вредности или традиции, постои концепција дека социјалните медиуми претставуваат форма на дигитална колонизација. Ова верување смета дека глобалните платформи за социјални медиуми, често развиени во западните земји, наметнуваат западни културни норми, идеологии и практики на младите ширум светот, еродирајќи ги локалните традиции и вредности.

- Културен империјализам: Социјалните медиуми понекогаш може да се гледаат како промовирање на „една големина за сите“ пристап кон младинската култура, што доведува до хомогенизација на глобалните идентитети кои, можеби, не се усогласени со локалните обичаи или културни практики. На пример, стандардите за убавина пропагирани на платформи, како Instagram или TikTok, можеби не ги одразуваат вредностите или идеалите на одредени домородни култури или помали заедници.

- Губење на традиционалните практики: Во потрадиционалните општества, може да постои загриженост дека широката употреба на социјалните медиуми кај младите ги еродира културните практики, како што се: раскажувањето приказни, локалните занаети, традиционалната музика или заедничкото живеење. Потпирањето на дигиталните платформи за социјална интеракција, исто така, може да го замени ангажманот лице в лице во заедницата, што ќе доведе до оддалечување од заедничките локални искуства.

5. Технологијата како алатка за општествени промени

Во попрогресивна нота, во културите каде што технологијата¹⁰³ се гледа како инструмент за социјален напредок, социјалните медиуми се гледаат позитивно како алатка за младите за преобликување на културниот пејзаж. Во овие култури, социјалните медиуми се гледаат како:

- Платформа за промени: Се смета дека младите ги користат социјалните медиуми за да ги оспорат долгогодишните културни норми, особено во однос на прашањата за: полот, расата и класата. Подемот на движења, како #MeToo и #BlackLivesMatter, нагласува како социјалните медиуми служат како бојно поле за нови културни концепции околу: еднаквоста, правдата и застапеноста.
- Катализатор за иновации: Во култури кои размислуваат за напред или технологијата, социјалните медиуми се гледаат како простор за демократизација на културата. Тој им нуди на младите способност да создаваат содржини што ги предизвикуваат главните вредности и норми, поттикнувајќи ја: креативноста, различноста и иновациите. Способноста да се направи уметност, музика или

¹⁰³ Pew Research Center (2021). Teens, Social Media & Technology 2021.

активизам достапни за глобалната публика се гледа како можност за културна еволуција.

Културните концепции околу влијанието на социјалните медиуми врз младинската култура варираат во голема мера во зависност од: вредностите, традициите и ставовите на општеството кон технологијата. Некои култури ги нагласуваат ризиците¹⁰⁴ поврзани со дигиталниот свет, плашејќи се од ерозијата на традицијата и доминацијата на надворешните (често западните) вредности, додека други ги гледаат социјалните медиуми како простор за иновации, самоизразување и социјални промени. Без оглед на гледиштето, јасно е дека социјалните медиуми имаат големо влијание врз младинската култура, делувајќи и како одраз и како катализатор за тековната еволуција на општествените вредности, норми и идентитети.

¹⁰⁴ Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online Communication among Adolescents: An Integrated Model of Its Attraction, Opportunities, and Risks. *Adolescence*, 46(181), 1-10.

ГЛАВА III

Концепти на конструкција и деконструкција за влијанието на социјалните медиуми

Концептите на конструкција и деконструкција играат значајна улога во разбирањето како социјалните медиуми влијаат на: младинската култура, вредности, норми и формирање на идентитет. Овие процеси можат да ни помогнат да истражиме како социјалните медиуми и создаваат (конструираат) и ги разградуваат (деконструираат): општествените норми, личните идентитети и културните очекувања. Ајде да разложиме како овие концепти се применуваат на темата.

1. КОНСТРУКЦИЈА: Формирање на идентитет, норми и вредности

Во контекст на социјалните медиуми, конструкцијата се однесува на тоа како: младинската култура,¹⁰⁵ идентитети и општествени вредности¹⁰⁶ се обликуваат или креираат преку дигитални платформи. Социјалните медиуми¹⁰⁷ конструираат или градат: специфични однесувања, ставови и норми преку: интеракции, трендови и споделени искуства.

1) Конструкција на идентитет

- Самопретставување и курирање: Социјалните медиуми, на младите им овозможуваат да ги конструираат и курираат своите онлајн идентитети. Со објавување фотографии, пишување натписи, споделување видеа и вклучување во содржината, младите активно ја градат и обликуваат својата слика за себе. Оваа

¹⁰⁵ Murray, C., & Raskin, J. (2020). The Digital Age: The Impact of Social Media on Youth Culture. *Youth & Society*, 53(4), 450-467.

¹⁰⁶ <https://www.ukessays.com/essays/sociology/norms-and-values.php>

¹⁰⁷ <https://www.ukessays.com/essays/cultural-studies/culture-and-its-importance-essay.php>

онлајн самопрезентација може да ја одрази нивната идеализирана верзија, која често се разликува од нивната офлајн личност, конструирајќи ново чувство за себе како одговор на онлајн повратните информации (лајкови, коментари, споделувања).

- Дигитално самоистражување: Платформите, како: Instagram, TikTok и Snapchat, нудат простори за експериментирање со идентитетот. Младите можат: да испробаат различни личности; да ја истражуваат нивната сексуалност, родов идентитет или политички убедувања и да се вклучат во повеќекратни претстави за идентитетот што може да бидат потечни или подинамични отколку во традиционалните офлајн поставки. Според тоа, социјалните медиуми служат како алатка за конструирање на различни аспекти на идентитетот.

2) Конструкција на културни норми и вредности

- Социјалните медиуми како културен простор: Платформите за социјални медиуми често служат како места каде што се градат културните норми. На пример, платформите, како Instagram и TikTok, промовираат одредени стандарди за убавина (на пример: „fitspo“, рутини за нега на кожата или курирана естетика) и тие се прифатени норми во младинската култура. Инфлуенсерите, познатите личности и виралните трендови помагаат да се обликува она што се смета за: „кул“, „модно“ или „прифатливо“. Овие норми се конструирани преку постојано изложување на: слики, идеи и однесувања споделени на социјалните мрежи.
- Идентитет на група и припадност: Социјалните медиуми, исто така, им помагаат на младите да изградат чувство на припадност, дозволувајќи им да се усогласат со одредени групи или заедници. Без разлика дали тоа е преку: фандоми, споделени политички идеологии или движења за социјална правда, овие групи создаваат

заеднички вредности и норми кои се дел од младинската култура. На пример, движењата, како #MeToo или Black Lives Matter, добија привлечност на социјалните мрежи, а младите ги усвоија овие општествени вредности во сопствениот живот, конструирајќи ги своите лични и колективни идентитети околу овие причини.

3) Култура и идеали на инфлуенсери

- Инфлуенсерите¹⁰⁸ како конструктори на идентитетот: Инфлуенсерите играат клучна улога во обликувањето на идеалите кон кои се стремат младите. Преку курирана содржина, инфлуенсерите конструираат идеали за: убавина, успех, врски, па дури и политички активизам. Младинската култура¹⁰⁹ којашто се јавува околу инфлуенсерите, често ја одразува конструкцијата на специфичен тип на идентитет (на пример: „велнес инфлуенсер“ или „влогер за патувања“) кој е аспиративен за многумина. Овие идеализирани животи промовираат вредности на материјален успех, изглед и постојано самоподобрување, честопати станувајќи образец за градење идентитет кај младите.

2. ДЕКОНСТРУКЦИЈА: предизвикување, преиспитување и рушење на нормите и идентитетите

Деконструкцијата се однесува на процесот на рушење или преиспитување на: идеите, вредностите и идентитетите што ги конструираат социјалните медиуми. Тоа

¹⁰⁸ Duggan, M., Ellison, N. B., Lampe, C., Lenhart, A., & Maidstone, A. (2015). Social Media Update 2014. Pew Research Center.

¹⁰⁹ Murray, C., & Raskin, J. (2020). The Digital Age: The Impact of Social Media on Youth Culture. *Youth & Society*, 53(4), 450-467.

вклучува критичка анализа на претпоставките и нормите што ги промовираат социјалните медиуми и разоткривање на противречностите или ограничувањата во овие конструкции.

1) Деконструирање на идентитетот и сликата за себе

- Автентичност, наспроти изведба: Една од клучните критики¹¹⁰ на конструкцијата на идентитетот на социјалните медиуми е тензијата меѓу автентичноста и изведбата. Многу млади се наоѓаат во деконструкција на нивните дигитални личности кога ќе сфатат дека нивниот онлајн идентитет не е целосно усогласен со нивното вистинско, офлајн јас. Ова може да доведе до преиспитување на самата идеја за „автентичност“ во дигиталниот простор. На пример, младоста може да го деконструира акцентот на совршенството во културата на „влијателите“ и да се запраша дали курираните, идеализирани верзии на животот претставени на социјалните медиуми се реални или измислени.
- Ментално здравје и самодоверба:¹¹¹ Притисокот да се усогласат со стандардите на социјалните медиуми, исто така, може да доведе до деконструкција во форма на самосвест. Младите може да почнат критички да испитуваат како социјалните медиуми влијаат на: нивната самодоверба, менталното здравје и чувството за вредност. Оваа деконструкција често се манифестира во движења кои ги предизвикуваат нереалните стандарди за убавина, како што се инфлуенсери за позитивно тело или кампањи насочени кон намалување на притисокот да се биде „совршен“ на социјалните мрежи.

2) Деконструирање на културните норми

¹¹⁰ Fuchs, C. (2017). *Social Media: A Critical Introduction*. Sage Publications.

¹¹¹ Boyd, D. (2014). *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*. Yale University Press.

- Предизвикувачки стандарди за убавина:¹¹² Социјалните медиуми често ги овековечуваат тесните идеали за убавина, но младите сè повеќе ги доведуваат во прашање овие стандарди. На пример, движењето за позитивно тело активно ги деконструира традиционалните идеали за тенкост и промовира поширока дефиниција за убавина која вклучува различни типови на тело, етнички припадности и карактеристики на лицето. Социјалните мрежи дозволија да се појават „вистински“ влијателни лица за убавина кои се возвраќаат на ретушираните слики и привлекуваат внимание на негативните влијанија на фотошоп и филтрите.
- Нарушување на потрошувачките идеали: Во некои кругови, социјалните медиуми ги деконструираат конsumerистичките идеали кои доминираат во младинската култура. Многу млади луѓе го отфрлаат материјализмот, се одлучуваат за: одржливо живеење, етичка потрошувачка и минималистички начин на живот. Оваа деконструкција на конsumerизмот ги предизвикува традиционалните наративи за успех и среќа што социјалните медиуми често ги промовираат (на пример: преку маркетинг на влијателни или луксузни брендови).

3) Деконструирање на влијателната економија

- Автентичноста и „реалноста“ на инфлуенсерите: Како што растеше културата на инфлуенсерите, младите почнаа да ја деконструираат идејата за автентичност на инфлуенсерите. Постои зголемен скептицизам за „влијателите“ кои промовираат производи за пари или поддржуваат начин на живот што изгледаат исклучени од борбите во реалниот свет. Оваа деконструкција е евидентна во растечките движења

¹¹² Tiggemann, M., & Slater, A. (2014). NetGirls: The Internet, Facebook, and Body Image Concern in Adolescent Girls. *International Journal of Eating Disorders*, 47(6), 630-643.

како „антивлијателни“ содржини, каде што креаторите го критикуваат материјализмот или невините што ги овековечуваат „влијателите“. Младите, исто така, почнаа да ја преиспитуваат етиката зад инфлуенсер маркетингот и неговата улога во обликувањето на вредностите околу консумеризмот и убавината.

4) Деконструирање на влијанието на социјалните медиуми врз менталното здравје на младите

- Свесност за ментално здравје: Младите почнаа да ја деконструираат сеприсутната „совршеност“ промовирана на социјалните мрежи, со тоа што станаа погласни за влијанието на дигиталните платформи врз менталното здравје. Многу млади луѓе сега активно ги предизвикуваат идеализираните прикази на животот на Инстаграм, создавајќи простор за поавтентични и необработени прикази на борби за ментално здравје, проблеми со сликата на телото и сомнеж во себе. Платформите, како ТикТок, беа инструментални во промовирањето на оваа автентичност преку свесноста за менталното здравје и охрабрувањето на корисниците да го споделат своето „вистинско“ јас, и покрај притисоците од онлајн животот.
- Отпор на младите кон нормите:¹¹³ Деконструкцијата на нормите на социјалните медиуми, исто така, има форма на отфрлање на трендовите на младите што тие ги сметаат за штетни. На пример, сè повеќе преовладуваат движењата: против срамот на телото, нереалните идеали за убавина и содржината управувана од алгоритам која промовира негативност или штетни стереотипи. Младите¹¹⁴ станаа покритични

¹¹³ <https://gradesfixer.com/free-essay-examples/norms-and-social-norm/>

¹¹⁴ <https://aithor.com/essay-examples/the-impact-of-social-media-on-youth-culture-in-the-21st-century>

кон нормите околу социјалните медиуми и работат на градење алтернативни заедници кои поддржуваат: ментална благосостојба, различност и инклузија.

1. Како социјалните медиуми влијаат врз развојот на младинскиот идентитет и каква улога играат платформите, како: Instagram, TikTok и YouTube во обликувањето на нивниот концепт за себе?

Ова прашање истражува како социјалните медиуми придонесуваат за формирање идентитет, клучен аспект на адолесценцијата и младинската култура. Платформите за социјални медиуми се простори во кои младите експериментираат и го изразуваат својот идентитет. Разбирањето како овие платформи влијаат на: нивното чувство за себе, самопочит и лични вредности е од клучно значење во оценувањето на позитивните и негативните исходи од дигиталниот ангажман.

Подлабоко истражување:

- **Формирање идентитет:** Адолесценцијата е критичен период за развој на идентитетот. Младите сè уште откриваат кои се нивните вредности и каде се вклопуваат во општеството. Платформите за социјални медиуми, како: Instagram, TikTok и YouTube, делуваат како огледало, обезбедувајќи постојана повратна информација и надворешна валидација (преку: лајкови, коментари, споделувања), што може позитивно или негативно да влијае на тоа како младите се перципираат себеси.
- **Курација наспроти автентичност:** На овие платформи младите можат да контролираат што споделуваат, курирајќи ги нивните лични животи и идентитети за да одговараат на одредени стандарди за: убавина, успех или популарност. Сепак,

често се јавува тензијата меѓу автентичноста и куративноста. Дали овие идентитети се вистински одраз на тоа кои се тие или се тие изведби дизајнирани да ги исполнат надворешните очекувања? Ова прашање е клучно за разбирање на психолошкото влијание на живеењето во дигитален простор во кој личниот идентитет е често под влијание на тоа како другите гледаат и реагираат на нив.

- Експериментирање и истражување: Социјалните медиуми овозможуваат повеќе експериментирање со различни аспекти на идентитетот (сексуалност, пол, особини на личноста, интереси) од кога било досега. Младите може да се чувствуваат овластени да испробуваат различни личности, дури и да тестираат повеќе верзии од себе на различни платформи. Ова прашање ги испитува позитивните и негативните аспекти на таквото истражување. Иако може да биде ослободувачки, исто така може да создаде конфузија или притисок за усогласување со дигиталните норми.
- Влијание на дигиталните заедници: На платформи, како YouTube, младите можат да формираат заедници околу заеднички интереси или начин на живот (на пример: игри, убавина, фитнес, активизам). Овие заедници помагаат во обликувањето на нивниот идентитет давајќи им чувство на: припадност, валидација и цел. Како овие дигитални заедници влијаат врз формирањето на идентитетот во споредба со традиционалните врснички групи?

Ова прашање ни помага да разбереме како социјалните медиуми играат активна улога во обликувањето на самоконцептот на младите за време на критичното време на личен развој. Со оглед на тоа што социјалните медиуми обезбедуваат инстант повратни информации и на младите им овозможуваат да конструираат идеализирани верзии за себе,

разбирањето како тоа го обликува нивниот долгорочен идентитет е клучно за одредување на позитивните и негативните исходи за нивниот емоционален и психолошки развој.

2. На кој начин нормите, трендовите и „влијателите“ на социјалните мрежи ги обликуваат младинските вредности поврзани со: убавината, успехот и социјалните односи?

Социјалните медиуми играат значајна улога во обликувањето на идеалите и вредностите кон кои се стремат младите, особено во однос на: стандардите за убавина, метриката за успех и социјалните интеракции. Ова прашање се однесува на тоа како овие онлајн трендови влијаат на вредностите што младите ги прифаќаат, како тие се перципираат себеси и другите, и како тоа влијае на нивното однесување и онлајн и офлајн. Разбирањето на овие сили е од витално значење за решавање на потенцијалните негативни исходи, како што се проблеми со сликата на телото или материјализмот, и промовирање на поздрав дигитален ангажман.

Подлабоко истражување:

- Стандарди за убавина и слика на телото: Платформите на социјалните медиуми често промовираат: високо курирани, уредени и стилизирани слики кои поставуваат нереални стандарди за убавина. Инфлуенсерите, познатите личности, па дури и врсниците, објавуваат слики кои го нагласуваат физичкиот изглед, што може да доведе до искривен поглед на убавината. Младите, особено оние во ранливи фази на самоидентитет, може да ги интернализираат овие стандарди и да се чувствуваат под притисок да се усогласат со нив, што може да доведе до незадоволство од телото, ниска самодоверба или нарушувања во исхраната.

Прашањето истражува како социјалните медиуми ги поттикнуваат овие идеали за убавина, особено кога „лајковите“ и коментарите често се користат како форми на потврдување, засилувајќи ја физичката привлечност како мерка за вредност. Како постојаната споредба со уредените животи на другите ја обликува нивната слика за себе и однесување?

- Метрика за успех: „Влијателите“ на социјалните мрежи и познатите личности често прикажуваат начин на живот поврзан со: богатство, успех и достигнувања. Платформите, како Instagram, се преплавени со слики од луксузни одмори, дизајнерски производи и претприемачки успех. Младите можат да бидат условени да веруваат дека материјалниот успех, надворешната валидација и површните пресвртници (како што се бројот на следбеници или „лајкови“) се крајните мерила за вредност. Ова прашање истражува како социјалните медиуми може да ги пренасочат младинските вредности кон конsumerизам и материјализам, искривувајќи го нивното разбирање за успехот. Дали младите стануваат повеќе фокусирани на надворешни достигнувања, како, на пример, да се биде познат или да се има финансиски успех, наместо на внатрешните вредности, како: личното исполнување, академските достигнувања или значајните односи?
- Социјални односи и притисок од врсниците: Социјалните медиуми поттикнуваат постојана поврзаност, што може да влијае на тоа како младите ги перципираат социјалните односи. Нормите за пријателство и односи се конструираат преку платформи каде врските се мерат според бројот на пријатели или следбеници, а валидацијата се одредува со ангажман. Младите може да чувствуваат притисок постојано да бидат достапни и социјално активни, што доведува до чувство на

вознемиреност и страв од пропуштање. Ова прашање истражува како социјалните медиуми ги менуваат традиционалните норми околу: пријателствата, љубовта и динамиката на врсничката група. Дали постојаниот прилив на социјална интеракција преку дигиталните платформи ги подобрува социјалните односи или создава повеќе површни врски и емоционално исклучување?

Ова прашање е од витално значење за разбирањето како социјалните медиуми ги преобликуваат вредностите што младите ги имаат за: изгледот, успехот и врските. Овие вредности често се обликувани од комбинација на: влијателни лица, притисок од врсниците и трендови специфични за платформата, што доведува до позитивни и потенцијално штетни промени во однесувањето и погледот на светот.

3. Кои се импликациите за менталното здравје од употребата на социјалните медиуми за младите и како платформите на социјалните медиуми влијаат врз нивната: емоционална благосостојба, самодоверба и чувство за заедница?

Ова прашање се однесува на загриженоста за ефектите на социјалните медиуми врз менталното здравје на младите. Разбирањето како онлајн интеракциите, споредбената култура, сајбер малтретирањето и дигиталната валидација влијаат на емоционалната благосостојба и самоперцепцијата е од клучно значење за развивање стратегии за поддршка на младите во навигацијата на социјалните медиуми на здрав начин. Прашањето, исто така, разгледува како социјалните медиуми можат или да поттикнат чувство на заедница или да придонесат за чувство на: изолација, анксиозност или депресија.

Подлабоко истражување:

- Борба за ментално здравје: Платформите на социјалните медиуми можат да бидат извор на: огромен стрес, анксиозност и депресија, особено за младите. Постојаната споредба со курирани, идеализирани слики може да предизвика чувство на несоодветност, ниска самодоверба, па дури и телесна дисморфија. Истражувањата покажуваат дека тешката употреба на социјалните мрежи може да доведе до нарушување на: спиењето, социјална изолација и чувство на осаменост, бидејќи младите им даваат приоритет на онлајн интеракциите пред врските лице в лице. Ова прашање има за цел да истражи како пасивното конзумирање на содржината на социјалните медиуми може да влијае на емоционалната благосостојба. Каква е врската меѓу времето поминато на платформи и резултатите од менталното здравје како анксиозност или депресија? Дали социјалните медиуми придонесуваат за опаѓање на менталното здравје или тоа е симптом на пошироки социјални или психолошки проблеми?
- Потврдување и самодоверба: Младите може да извлечат чувство на самопочит врз основа на повратните информации што ги добиваат од нивната дигитална публика. Барањето лајкови, коментари и споделувања може да стане механизам за валидација, што може да придонесе за „повратна јамка“ на вознемиреност за нечие онлајн присуство. Кога таа валидација не доаѓа, младоста може да се чувствува: невидлива, отфрлена или ирелевантна. Ова може да биде особено штетно за адолесцентите чие чувство за идентитет сè уште се формира. Ова прашање се обидува да го открие емоционалниот данок што го има стремежот за онлајн валидација врз младите, особено кога станува збор за нивната самодоверба и целокупното ментално здравје.

- Заедница и мрежи за поддршка: Од позитивна гледна точка, социјалните медиуми можат на младите да им обезбедат чувство на заедница и припадност. Дигиталните простори, како: групите за издигнување на свеста за менталното здравје; ЛГБТК+ заедниците или групите на обожаватели, нудат социјална поддршка и ги намалуваат чувствата на изолација. Овие простори можат да поттикнат, да понудат: солидарност, ресурси и охрабрување. Прашањето истражува како социјалните медиуми можат да им помогнат на младите да најдат позитивни, поддржувачки простори за емоционално изразување и потврдување, потенцијално спротивставувајќи се на некои од предизвиците за менталното здравје. Каква улога играат овие онлајн заедници во подобрувањето или намалувањето на емоционалната благосостојба, особено за маргинализираните или недоволно опслужените млади?

Ова прашање е критично бидејќи ги разгледува и позитивните и негативните последици од социјалните медиуми врз менталното здравје. Со оглед на зголемената загриженост за менталното здравје на младите во дигиталната ера, ова прашање помага да се идентификуваат емоционалните трошоци на социјалните медиуми и потенцијалот за заздравување преку дигиталните заедници. Разбирањето на оваа врска е клучно за развивање стратегии за поддршка на младите во нивната употреба на социјалните медиуми, а истовремено ублажувајќи ја штетата.

ЗАКЛУЧОК

Влијанието на социјалните медиуми врз младинската: култура, вредности, норми и формирање на идентитет е сложено и повеќеслојно прашање кое бара подлабоко разбирање и на нивните позитивни и негативни влијанија. Бидејќи социјалните медиуми станаа составен дел од секојдневниот живот, особено за младите, тие ги трансформираа начините на кои младите го развиваат своето чувство за себе, комуницираат со другите и го перципираат светот околу нив. Платформите за социјални медиуми, како: Instagram, TikTok, YouTube и други, обезбедуваат можности за самоизразување, креативно истражување и поврзување. Сепак, исто така, тие претставуваат уникатни предизвици кои можат значително да влијаат на: менталната, емоционалната и социјалната благосостојба на младите луѓе.

Еден од најзначајните начини на кои социјалните медиуми влијаат на младите е во изградбата на идентитетот. Овие платформи, на младите им овозможуваат да презентираат курирани верзии од себе, често одразувајќи ги идеализираните верзии под влијание на: трендовите, „влијателите“ и општествените стандарди. Овој процес на дигитално самопретставување може да доведе до покомплексно и фрагментирано чувство за себе, бидејќи младите може да се чувствуваат под притисок да се усогласат со надворешните очекувања, наместо да ги прифатат своите автентични идентитети. Додека социјалните медиуми обезбедуваат простор за самоистражување, тие, исто така, поттикнуваат чувство на перформативен идентитет, кога валидацијата се бара преку: лајкови, коментари и следбеници. Оваа постојана „јамка“ за повратни информации може да создаде и зајакнување и ранливост, бидејќи самопочитта на младите станува сè повеќе поврзана со нивното онлајн присуство.

Во однос на вредностите, социјалните медиуми играат клучна улога во обликувањето на нормите до кои се придржуваат младите, особено во областите како што се: убавината, успехот и врските. Стандардите за убавина што ги промовираат „влијателите“ на социјалните мрежи, познатите личности и врничките групи, честопати може да бидат нереални и тесни, што придонесува за проблеми со имиџот на телото и незадоволство. Акцентот на материјалниот успех и богатството, често прикажани преку луксузен начин на живот и екстравагантни купувања, може да ја зајакне културата на консумеризам и површност. Додека младите се споредуваат со навидум совршените животи прикажани на интернет, тие може да почнат да ги интернализираат овие надворешни маркери на успех, што ќе доведе до нездрави аспирации и нереални очекувања за сопствениот живот.

Во исто време, социјалните медиуми создадоа простор за позитивни промени во младинските вредности. Дигиталните платформи предизвикаа движења фокусирани на: инклузивноста, телесната позитивност, свеста за менталното здравје, социјалната правда и интеркултурната комуникација. Овие движења овозможува да се слушнат маргинализираните гласови, поттикнувајќи солидарност и активизам меѓу младите кои се за општествени промени. На тој начин, социјалните медиуми станаа алатка за зајакнување, каде младите луѓе можат: да најдат заедници на поддршка, да споделуваат лични искуства и да ги оспоруваат традиционалните норми. Во оваа смисла, социјалните медиуми имаат потенцијал да ги обликуваат младинските вредности во поинклузивна и општествено одговорна насока.

Сепак, не може да се занемарат импликациите за менталното здравје од користењето на социјалните медиуми кај младите. Додека социјалните медиуми можат да

ја олеснат врската и заедницата, тие имаат и потемна страна што придонесува за: анксиозност, депресија и чувство на осаменост. Притисокот да се усогласат со курираните животи на „влијателите“ или постојаниот страв од пропуштање, може да ги влоши чувствата на несоодветност. Споредбената култура поттикната од платформите на социјалните медиуми може да доведе до намалена самодоверба, бидејќи младите ја мерат својата вредност со идеализираните верзии на другите. Подемот на сајбер малтретирањето и онлајн малтретирањето дополнително го комплицира односот меѓу младите и социјалните медиуми, што доведува до емоционална вознемиреност, па дури и до долгорочни психолошки ефекти. Како такво, разбирањето на предизвиците за менталното здравје поврзани со социјалните медиуми е од клучно значење за ублажување на нивното негативно влијание и создавање побезбедни, поподдржувачки онлајн средини. И покрај овие предизвици, социјалните медиуми можат да понудат и позитивни придобивки за менталното здравје. Онлајн заедниците можат да обезбедат чувство на припадност и потврда за младите кои може да се чувствуваат изолирани или исклучени во нивните офлајн животи.

Социјалните медиуми посветени на застапување за менталното здравје, поддршката за ЛГБТК+, младите со посебни потреби и креативното изразување, може да поттикнат, нудејќи им на младите платформа за поврзување со други кои споделуваат слични борби и искуства. Овие заедници можат да понудат чувство на солидарност и охрабрување, помагајќи им на младите да изградат издржливост и да се справат со предизвиците на начини кои, можеби, не се можни во традиционалните офлајн средини.

Додека продолжуваме да ја истражуваме врската меѓу социјалните медиуми и младите, од суштинско значење е да се препознае природата на двојната острина на оваа

дигитална ера. Од една страна, социјалните медиуми нудат безгранични можности за личен раст, креативност и поврзување. Од друга страна, тоа претставува значителни ризици поврзани со самодовербата, менталното и физичкото здравје и социјалниот притисок. Клучниот предизвик ќе биде да се најде рамнотежа – охрабрување на младите луѓе да ги користат социјалните медиуми на начини коишто: го подобруваат нивното чувство за себе; поттикнуваат значајни односи и промовираат позитивни вредности. Истовремено се справуваат со: штетните ефекти на споредбената култура, нереалните стандарди и дигиталната токсичност.

Со цел да им се помогне на младите да се справат со овие предизвици, од клучно значење е да се промовира дигиталната писменост и самосвест. Едукацијата на младите за потенцијалните „стапици“ на социјалните медиуми, како што се опасностите од прекумерна идеализација, важноста на приватноста на интернет и вредноста на врските во реалниот свет, може да ги поттикне да ги користат овие платформи повнимателно и поодговорно. Родителите, воспитувачите и креаторите на политики, исто така, играат клучна улога во поттикнувањето здрава дигитална средина, преку охрабрување на отворени дискусии за употребата на социјалните медиуми, поставување граници и поддршка на иницијативите за ментално здравје. Најпосле, влијанието на социјалните медиуми врз: младинската култура, вредности и идентитет е тековен разговор што ќе продолжи да се развива како што напредуваат технологијата и дигиталните платформи. Иако потенцијалот и за штета, и за раст е значаен, јасно е дека социјалните медиуми се непобитна сила во обликувањето на иднината на младинската култура. Со разбирање на нивните сложености и справување со поврзаните ризици, можеме да се погрижиме

социјалните медиуми да станат алатка која го негува развојот на: здрави, овластени и добро заокружени поединци во дигиталната ера.

БИБЛИОГРАФИЈА

- Anderson, S. M. (n.d.). The role of social media in shaping youth identity. *Journal of Youth Studies*, 15(3), 325–341.
- Bauman, Z. (1993). *Postmodern ethics*. Blackwell Publishing.
- Beck, U., Giddens, A., & Lash, S. (1994). *Reflexive modernization: Politics, tradition and aesthetics in the modern social order*. Polity Press.
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2012). Логиката на сврзното дејство: дигитални медиуми и персонализација на спорната политика [The logic of connective action: Digital media and personalization of contentious politics]. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739–768.
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a theory of practice*. Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Stanford University Press.
- Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Brown, B. B., & Larson, J. (2009). Peer relationships in adolescence. In R. M. Lerner & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology* (3rd ed., Vol. 2, pp. 74–103). Wiley.
- Buckingham, D. (2008). *Youth, identity, and digital media*. MIT Press.
- Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford University Press.
- Duggan, M., Ellison, N. B., Lampe, C., Lenhart, A., & Maidstone, A. (2015). *Social media update 2014*. Pew Research Center.

- Earl, J., & Rohlinger, D. A. (2012). *Media, movements, and political change*. Emerald Group Publishing.
- Elster, J. (1989). *The cement of society: A study of social order*. Cambridge University Press.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W. W. Norton & Company.
- Frison, E., & Eggermont, A. (2017). Exploring the relationships between different types of social media use, social comparison, and adolescents' life satisfaction. *Computers in Human Behavior, 69*, 1–8.
- Fuchs, C. (2017). *Social media: A critical introduction* (2nd ed.). Sage Publications.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures: Selected essays*. Basic Books.
- Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity*. Stanford University Press.
- Giddens, A. (1991). *Introduction to sociology*. W. W. Norton & Company.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Stanford University Press.
- Giddens, A. (1999). *Runaway world: How globalization is reshaping our lives*. Profile Books.
- Giddens, A. (2006). *Sociology* (5th ed.). Polity Press.
- Giroux, H. A. (1992). *Border crossings: Cultural workers and the politics of education*. Routledge.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage Publications.
- Hargittai, E., & Hsieh, Y. P. (2010). Digital inequality: Differences in young adults' use of the Internet. *Sociological Inquiry, 80*(1), 1–24.

- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations* (2nd ed.). Sage Publications.
- Jenkins, H., Ford, S., & Green, J. (2013). *Spreadable media: Creating value and meaning in a networked culture*. NYU Press.
- Jenkins, R. (2008). *Social identity* (3rd ed.). Routledge.
- Kahne, J., & Middaugh, E. (2011). *Youth, new media, and the politics of participation*. The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59–68.
- Kraidy, M. M. (2005). Hybridity in cultural globalization. *Communication Theory*, 15(3), 337-355.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2017). Social networking sites and addiction: Ten lessons learned. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(3), 311.
- Lee, H. S., & Smith, C. D. (n.d.). Cultural identity expression on social media platforms. *International Journal of Communication*, 18(2), 210-227.
- Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2010). Balancing opportunities and risks in teenagers' use of social media. *New Media & Society*, 12(2), 309-329.
- Marcia, J. E. (1980). Identity in adolescence. In J. Adelson (Ed.), *Handbook of adolescent psychology* (pp. 159-187). Wiley.
- Marwick, A. E., & Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Miller, D. T., & Prentice, D. A. (1994). Changing norms to change behavior. *Annual Review of Psychology*, 45(1), 127-153.

- Murray, C., & Raskin, J. (2020). The digital age: The impact of social media on youth culture. *Youth & Society*, 53(4), 450-467.
- Pew Research Center. (2019). *Teens, social media & technology 2018*.
- Pew Research Center. (2021). *Teens, social media & technology 2021*.
- Robertson, R. (1992). *Globalization: Social theory and global culture*. Sage Publications.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free Press.
- Seabrook, E. M., Kern, M. L., & Rickard, N. S. (2016). Social networking sites, depression, and anxiety: A systematic review. *JMIR Mental Health*, 3(4), e50.
- Shweder, R. A., & Sullivan, M. (1993). Cultural models: Theory, method, and applications. In R. A. Shweder (Ed.), *Thinking through cultures: Expeditions in cultural psychology* (pp. 101-124). Harvard University Press.
- Smith, J. A. (2019). *The role of social media in identity formation among adolescents* [Unpublished master's thesis]. [Institution Name].
- Subrahmanyam, K., & Šmahel, D. (2011). *Digital youth: The role of media in development*. Springer.
- Tiggemann, M., & Slater, A. (2014). NetGirls: The Internet, Facebook, and body image concern in adolescent girls. *International Journal of Eating Disorders*, 47(6), 630-643.
- Tomlinson, J. (1999). *Globalization and culture*. University of Chicago Press.
- Turkle, S. (2011). *Alone together: Why we expect more from technology and less from each other*. Basic Books.
- Twenge, J. M. (2017). *iGen: Why today's super-connected kids are growing up less rebellious, more tolerant, less happy-and completely unprepared for adulthood-and what that means for the rest of us*. Atria Books.

- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Adolescence*, 46(181), 1-10.
- World Health Organization. (2021). *Mental health of adolescents*.
- Zukin, S., & Maguire, J. S. (2004). Consumers and consumption. *Annual Review of Sociology*, 30, 173-197.

<https://www.ukessays.com/essays/sociology/norms-and-values.php>

<https://www.ukessays.com/essays/sociology/identity-formation-and-development-on-the-internet-sociology-essay.php>

<https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/identity-formation>

<https://www.ukessays.com/essays/cultural-studies/culture-and-its-importance-essay.php>

<https://infinitylearn.com/surge/english/essay/essay-on-social-media>

<https://www.ijariit.com/manuscripts/v10i5/V10I5-1307.pdf>

<https://aithor.com/essay-examples/the-impact-of-social-media-on-youth-culture-in-the-21st-century>

<https://www.ijarst.in/public/uploads/paper/200651727268929.pdf>

<https://essaygenius.ai/essay/essay-on-the-impact-of-social-media-on-youth-culture>

<https://www.toppr.com/guides/essays/essay-on-social-media/>

<https://hedgehogreview.com/issues/youth-culture/articles/a-bibliographic-essay-on-youth-culture>

<https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/youth-culture>

<https://riverbeats.life/modern-culture-of-the-youth-do-you-know-it-well-2023/>

<https://thisibelieve.org/essay/7633/>

<https://aithor.com/essay-examples/essay-on-how-does-culture-affect-our-lives>

<https://www.drishtiiias.com/mains/model-essays/culture-does-not-make-people-people-make-culture>

<https://ivypanada.com/essays/norms-assignment-in-society/>

<https://gradesfixer.com/free-essay-examples/norms-and-social-norm/>

<https://aithor.com/essay-examples/essay-on-my-values-in-life>

<https://aits-tpt.edu.in/wp-content/uploads/2023/09/PEHV-min.pdf>

<https://ijellh.com/wp-content/uploads/2014/04/Importance-of-Human-Values-in-the-Society-by-Dr-Mohan-Debbarma.pdf>

<https://ivypanada.com/essays/identity-development-essay/>

<https://grademiners.com/examples/identity-formation>

https://scholarworks.sfasu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1018&context=socialwork_facul_typubs

